

INVESTERINGAR FÖR FLER JOBB OCH BÄTTRE VÄLFÄRD

VÄNSTERPARTIETS BUDGETMOTION 2012

Vänsterpartiet

VÄNSTERPARTIET

Detta är Vänsterpartiets budgetmotion för 2012. För mer information, läs mer på Vänsterpartiets hemsida www.vansterpartiet.se.

PRODUKTION
Vänsterpartiet
2011-10-05

KONTAKT
Presstjänsten:
070-620 00 64

Partimotion

Motion till riksdagen

2011/12:V450

sj

av Lars Ohly m.fl. (V)

Investeringar för fler jobb och bättre välfärd

1 Sammanfattning

Sverige har bland världens starkaste statsfinanser. Ändå har massarbetslösheten blivit vardag i Sverige samtidigt som ojämlikheten breder ut sig allt mer.

Det är tid för investeringar i fler jobb och bättre välfärd och då behövs en ny politisk färdriktning. Det behövs breda samhällsnyttiga investeringar för att bygga samhället starkt och jämlikt samt för att öka jämställdheten. Rättvisa är produktivt och ekonomisk jämlikhet är en framgångsfaktor för ett lands hela utveckling. Med Vänsterpartiets budgetalternativ skapar vi 120 000 nya jobb och utbildningsplatser redan 2012, vilket skapar möjligheter till egenförsörjning, delaktighet och framtidstro. Det är att ta ansvar.

Vi vill investera i bättre kvalitet i skolan, förskolan, äldreomsorgen och sjukvården. Vi vill värdesäkra statsbidragen till kommunerna både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. På så sätt förbättras också kvinnors levnadsvillkor. Regeringens politik har uppmuntrat riskkapitalbolag att köpa upp tidigare gemensamma välfärdsverksamheter och dessa de gör idag stora vinster på svensk hälso- och sjukvård. Vänsterpartiet anser att svenska folkets skattepengar ska användas till bättre skolor, sjukhus och bibliotek, inte till vinster för riskkapitalbolagens ägare. Vi menar att det ska vara förbjudet att driva välfärdsverksamheter i bolagsform med vinst som drivkraft. Vi vill återförsäkra alla de som utförsäkrats av regeringens försäkringar i sjukförsäkringen och föreslår också ett höjt tak. Vi föreslår en individualiserad föräldraförsäkring för ett jämställt föräldraansvar och för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Vi återupprättar arbetslöshetsförsäkringen genom bl.a. sänkt avgift, höjt tak och en förstärkt grundförsäkring.

Förslag som gör Sverige bättre:

- Vi genomför en rejäl satsning på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen. Äldreomsorgen behöver byggas ut och förbättras. Vår satsning ger 2 500 fler anställda per år.
- I stället för mer pengar i krogägarnas plånböcker satsar vi på en generationsväxling på arbetsmarknaden. 25 000 jobb skapas genom satsningar på lärlingsanställningar i bristyrken, traineeprogram i offentlig sektor och omsorgsjobb. Samtidigt tas äldre anställdas kompetens tillvara.
- Sverige ska vara en ledande industrination. Vänsterpartiet vill införa en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling och avsätter särskilda medel för att stödja innovationer och utveckling inom mindre företag. Vi föreslår ett skatteavdrag för forskning och utveckling. Vi avsätter också särskilda medel för att stödja branschprogram inom exempelvis vindkrafts- och besöksnäringen.
- Byggandet av hyresrätter behöver öka till 20 000 om året. Därför inför vi ett Investeringsstöd. Vi genomför en omfattande upprustningssatsning på miljonprogrammen och på välfärdslokaler som skolor, förskolor och äldreboenden. Tillgängligheten förbättras genom ett särskilt investeringsstöd.
- Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet på järnvägen kan förseningar på allvar minskas för både människor och gods. Vi presenterar också en rad förslag för att öka resandet med kollektivtrafik. Genom dessa satsningar skapar vi många nya jobb.
- Vi vill genomföra en miljardsatsning på gröna jobb för miljön och klimatet. Vi investerar i ett nytt klimatprogram med stöd till kommuner, landsting och företag för att bygga ut vind- och solkraft. Vi föreslår ett avdrag för energieffektivisering av småhus och ett stöd för konvertering till solenergi och direktverkande el.
- Vi vill höja kvaliteten i skolan, förskolan, äldreomsorgen och sjukvården genom att anställa mer personal och öka anslagen. Genom att värdesäkra statsbidragen till kommunerna skapas ett ekonomiskt utrymme för fler arbetstillfällen och bättre kvalitet.
- Vi presenterar en miljardsatsning på förebyggande arbetet för ökad hälsa, vi inför en vårdplatsgaranti och en satsning på betald specialistutbildning för sjuksköterskor.
- Vi föreslår en skolmiljard som riktas särskilt till skolor där behoven är som störst. Vi gör en stor satsning för att alla ska ha rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år och vi gör en stor satsning på att minska barngruppernas storlek i fritids och genom fler anställda. Vi höjer studiemedlen.

- Vi vill skapa ett arbetsliv där fler får plats. Vi vill avveckla tvångsarbetet i regeringens Fas 3. Istället vill vi genomföra en bred satsning på övergångsjobb, utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som leder till jobb och som rustar människor med kunskap.
- Vi vill också avskaffa RUT-avdraget och istället förbättra vardagen för alla dem som arbetar kvällar, nätter och helger genom att lägga pengarna på 15 000 platser inom barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. Med regeringens politik har den privata konsumtionen tillåtit att öka på bekostnad av investeringar i skola, sjukvård och äldreomsorg. I och med detta minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser. Vi ser hur ojämlikheten breder ut sig, hur inkomstskillnaderna ökar och hur samhället dras isär.

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än idag. Men vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg.

Det är dags nu att öka jämlikheten och bygga ut välfärden. Vänsterpartiet tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft. Alla som har en arbetsinkomst under 28 000 kommer att betala lika mycket skatt som idag, de som tjänar något däröver får betala lite mer i skatt medan de som tjänar 50 000 eller mer får avstå de inkomstskattesänkningar de fått av regeringen.

2 Innehåll

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehåll.....	4
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
4	Det ekonomiska läget och regeringens ekonomiska politik.....	6
4.1	Det globala konjunkturläget.....	6
4.2	Svensk ekonomi.....	8
4.2.1	Regeringens passivitet är inte att ta ansvar.....	9
4.2.1	Regeringens misslyckade jobbpolitik.....	11
4.2.2	Långtidsarbetslösheten biter sig fast.....	13
4.2.3	Ökad ojämlikhet.....	14
4.2.4	Ökade inkomstklyftor mellan kvinnor och män.....	15
4.2.5	Regeringens politik ökar segregation och utestängning.....	16
4.2.6	Besparingar och privatiseringar i välfärden.....	17
5	Vänsterpartiets förslag för investeringar i fler jobb och stärkt välfärd.....	19
5.1	Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	19
5.1.1	Stärk kommunsektorn.....	20
5.1.2	Bättre kvalitet i välfärden.....	22
5.1.3	Satsningar på äldreomsorgen.....	24
5.1.4	Rättvisa pensioner.....	26
5.1.5	En mänsklig sjukförsäkring.....	26
5.1.6	Satsningar för en likvärdig utbildning.....	29
5.2	Investeringar i jobb och grön omställning.....	30
5.2.1	Bygg bort bostadsbristen.....	30
5.2.2	Investeringar i grön infrastruktur och grön teknik.....	32
5.2.3	En innovationspolitisk strategi.....	35
5.2.4	Ställ om samhället för ökad miljö rättvisa.....	36
5.3	Investeringar i ett hållbart arbetsliv med plats för fler.....	39
5.3.1	Investera i utbildning för jobb.....	40
5.3.2	En effektiv arbetsförmedling och en aktiv arbetsmarknadspolitik.....	40
5.3.3	Arbetsmiljö.....	44
5.3.4	Allmän och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring.....	44

5.3.5	Ett jämställt arbetsliv fritt från diskriminering	46
5.4	Rättvisa skatter.....	47
5.4.1	Målsättningen med skattepolitiken	47
5.4.2	Inkomstskatter.....	48
5.4.3	Socialavgifter m.m.	50
5.4.4	Företagsskattefrågor.....	51
5.4.5	Kapital- och egendomsskatter.....	52
5.4.6	Punktskatter på alkohol och tobak	53
5.4.7	Skatter som styrmedel i miljöpolitiken – gröna skatter	54
6	Finansiellt sparande och jobbeffekter.....	56
7	Vänsterpartiets förslag till inkomstförändringar	57
8	Utgiftsramar och fördelning av utgifter i statsbudgeten.....	59

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar godkänna inriktningen på den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 5–9 i motionen).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken (avsnitt 5.4 i motionen).
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med tabell 6 i avsnitt 7 i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med tabell 7 i avsnitt 8 i motionen.
5. Riksdagen beslutar godkänna beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2012 i enlighet med tabell 7 avsnitt 8 i motionen.
6. Riksdagen beslutar om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 i enlighet med tabell 7 i avsnitt 8 i motionen.
7. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 084 miljarder kronor för 2012 (avsnitt 4.5.1 i propositionen).

8. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder för 2015 (avsnitt 4.5.2 i propositionen).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot att driva välfärdsverksamhet i bolagsform med vinst som drivkraft.

4 Det ekonomiska läget och regeringens ekonomiska politik

4.1 Det globala konjunkturläget

Sommarens och höstens finansiella turbulens innebär att finans- och eurokrisen har gått in i en ny fas. Den finansiella turbulensen utlöstes i månadskiftet juli/augusti av reviderade tillväxtsiffror för den amerikanska ekonomin. Strax därefter kom ytterligare en rad negativa siffror bl.a. i en global undersökning av inköpschefers planer som indikerade en betydande avmattning av den ekonomiska återhämtningen. Under sommaren löpte också förhandlingarna om att höja USA:s skuldtak och de budgetbesparingar som den amerikanska kongressen hade kopplat till frågan om skuldtaket. Till slut lyckades kongressen enas om höjt skuldtak, men den process som föregick beslutet visade på ett dysfunktionellt politiskt system och ingav knappast förtroende hos marknadens aktörer. Därpå följde ratinginstitutet Standard & Poor's tveksamma nedgradering av USA:s kreditvärdighet.

Sammantaget resulterade dessa händelser i kraftiga börsfall världen över. De negativa tillväxtprognoserna medförde också att räntan på flera sydeuropeiska länders statspapper steg till ohållbara nivåer. Turbulens visar på det kapitalistiska systemets brister och har inneburit att såväl Italien som Spanien på allvar har dragits med i den europeiska ”skuldkrisen”. Den ekonomiska krisen i valutaunionen är en skuldkris i så motto att räntorna på flera länders statsobligationer har skjutit i höjden och att vissa länder, framför allt Grekland, har betydande statsfinansiella problem. Men i sammanhanget är det viktigt att slå fast att de svaga statsfinanserna i huvudsak är ett resultat av krisen, inte dess bakomliggande orsak. De statsfinansiella problem som flera av valutaområdets länder drabbats av är framför allt en konsekvens av den globala finanskrisen 2007–2009, obalanser i det privata sparandet inom valutaunionen, den gemensamma penning- och valutapolitiken samt inhemska fastighets- och bankkriser.

Utan möjligheten till självständig valutapolitik har flera sydeuropeiska länder fått se sin konkurrenskraft urholkad till följd av skillnader i produktivitetstillväxt bland valutaunionens länder. Detta har bidragit till stora underskott i bytesbalanserna och i de offentliga finanserna.

Euron har förstärkt och cementerat krisen. EU:s svar har varit ensidig nyliberal politik; tillfälliga lån med hög ränta, krav på utförsäljningar av statlig egendom, privatiseringar, nedskärningar och en centralisering av makten. Detta förstärks också genom det s.k. 6-packen – sex lagförslag om ekonomisk styrning och social samordning som tillkommit för att EU ska kunna styra medlemsländernas ekonomiska politik i eurokrisens skugga.

De åtgärder och förslag som vidtagits och presenterats under sommaren – nytt stödpaket till Grekland, nya verktyg för EFSF (European Financial Stability Facility), Merkel och Sarkozys förslag om ytterligare stärkt samordning, Europeiska Centralbankens (ECB) köp av italienska och spanska statspapper – har dock inte lyckats vända den negativa spiralen. På senare tid har flera ledande europeiska politiker föreslagit att eurozonen borde införa gemensamma statsobligationer (s.k. eurobonds). Den tyska regeringens starka motstånd ser dock ut att i dagsläget sätta stopp för dessa förslag.¹ Den pågående eurokrisen och de förslag som diskuteras tycks bekräfta vad många kritiker till valutaunionen tidigare har framfört, nämligen att det inte går att ha en gemensam penning- och valutapolitik utan gemensam finanspolitik, vilket var en av anledningarna till att Vänsterpartiet var och är motståndare till valutaunionen. Vänsterpartiet röstade nej i folkomröstningen om EMU för att värna demokrati och ansvarstagande. Det vi nu ser ske i samband med finanskrisen visar på att våra farhågor har besannats.

Som nämnts ovan har tillväxtutsikterna i USA kraftigt reviderats ned under sommaren. De tecken i våras som tydde på en vändning på den amerikanska arbetsmarknaden har helt kommit på skam. Börsfallet och den svaga bostads- och arbetsmarknaden håller tillbaka den privata konsumtionen. Detta sker samtidigt som den offentliga konsumtionen sjunker bl.a. som ett resultat av att stimulanspaketet som sjösattes efter finanskrisen nu fasas ut. Standard & Poor's nedgradering av USA:s kreditvärdighet har därtill sänkt de amerikanska hushållens och företagens tillförsikt

¹ Till detta kan läggas att gemensamma statsobligationer skulle kräva fördragsändringar. Därtill är det svårt att tolka den tyska författningsdomstolens nyliga utlåtande om ESFS på något annat sätt än att gemensamma statsobligationer skulle strida mot den tyska konstitutionen.

beträffande den ekonomiska utvecklingen. Däremot tycks inte nedgraderingen påverkat marknadens förtroende för USA:s möjligheter att finansiera sin statsskuld. Räntorna på 10-åriga amerikanska statsobligationer har i stället fortsatt att sjunka och befinner sig i skrivande stund t.o.m. under 2-procentnivån. Men de extremt låga räntorna på amerikanska statspapper är inte enbart ett uttryck för en amerikansk styrkeposition, de signalerar samtidigt investerarens pessimistiska syn på framtiden och en extrem riskaversion.

Den nuvarande situationen med skuldyngda stater, hög arbetslöshet och svag efterfrågan samt en alltför sårbar banksektor riskerar att skapa en negativ självförstärkande spiral. USA och Storbritannien borde utnyttja det finanspolitiska utrymme som de låga räntorna på deras statsobligationer innebär till finanspolitiska stimulanser på kort sikt, parallellt med åtaganden om betydande budgetkonsolidering på lång sikt, vilket i USA:s fall måste innefatta relativt stora skattechöjningar. Det största problemet i världsekonomin i dag är inte höga statsskulder utan svag efterfrågan, hög arbetslöshet och globala sparandeobalanser. Enligt samma synsätt borde därför också de länder i Nordeuropa med starka offentliga finanser och stora överskott i bytesbalanserna motverka den svaga efterfrågan med expansiv finanspolitik.

De länder i Europa som är låsta av valutaunionens gemensamma penning- och valutapolitik och som har statsfinansiella problem med höga statsskulder och/eller stora underskott samtidigt som räntorna på deras statsobligationer är höga har förmodligen inget annat val än att även på kort sikt genomföra budgetkonsolideringar. Sammantaget innebär de ekonomiska problemen och den politiska handlingsförlamningen att USA samt flera länder inom euroområdet på allvar löper risk att hamna i en ”japansk situation” med låg tillväxt under en lång period och kvardröjande statsfinansiella problem.

En av få ljuspunkter i det globala konjunkturläget är att den ekonomiska tillväxten i tillväxtländer som Kina, Indien och Brasilien fortsatt är tämligen starkt. Dock börjar resursutnyttjandet i dessa länder bli något ansträngt, vilket bl.a. avspeglas i stigande inflation, vilket tyder på att det kommer att ske en viss avmattning i den ekonomiska aktiviteten i dessa länder under de närmaste åren.

4.2 Svensk ekonomi

Den svenska ekonomin utvecklades starkt under 2010 och under de två första kvartalen innevarande år. Återhämtningen beräknas dock avta under andra halvan av 2011 till

följd av den osäkerhet som sommarens och höstens finansiella turbulens inneburit. Det försämrade globala konjunkturläget slår mot världshandeln vilket drabbar Sverige som ett litet exportberoende land.

Avmattningen i den ekonomiska aktiviteten slår på bred front. Exporttillväxten avtar och den privata konsumtionen utvecklas tämligen svagt. Därtill bedöms den offentliga konsumtionen i princip stå still under 2012 och endast växa med 0,4 procent 2013. Särskilt bekymmersamt är utvecklingen av den kommunala konsumtionen som beräknas växa med endast 0,4 procent och 0,8 procent under 2012 respektive 2013, vilket ligger långt under det historiska genomsnittet (1980–2005) på 1,4 procent. Den svaga kommunala konsumtionstillväxten kommer att leda till betydande besparingar i kommunerna vilket kommer att förstärka konjunkturavmattningen.

4.2.1 Regeringens passivitet är inte att ta ansvar

Läget på arbetsmarknaden är för närvarande mycket bekymmersamt. Arbetslösheten uppgår för närvarande till 7,4 procent² och regeringens bedömning i budgetpropositionen är att den kommer att öka till 7,8 procent under nästa år. Särskilt problematisk är den höga långtidsarbetslösheten som bitit sig fast på nivåer klart över 30 procent.³ Mot denna bakgrund får den närapå totala frånvaron av förslag för att stimulera ekonomin och sänka arbetslösheten anses som synnerligen anmärkningsvärt. Regeringen har tidigare gjort gällande att jobbskatteavdragen är de reformer som har störst sysselsättningseffekter. Att regeringen i det här läget avstår från att genomföra huvudnumret i sin jobsatsning, det femte jobbskatteavdraget, måste tolkas som att regeringen inte längre tror på sin egen jobbpolitik.

Förutsättningarna för regeringen att föra en mer expansiv finanspolitik är annars mycket goda. De offentliga finanserna är mycket starka och regeringen redovisar ett strukturellt sparande på 2,0 och 2,4 procent av BNP för 2012 respektive 2013, vilket utifrån överskottsmålet indikerar ett outnyttjat reformutrymme på 35 respektive 51 miljarder kronor (se vidare faktaruta i slutet av detta avsnitt).

Regeringen borde använda betydande delar av detta reformutrymme för investeringar i infrastruktur, energieffektiviseringar, renoveringar av skolor och sjukhus, bostadsbyggande med mera. Dessa investeringar stärker Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga samtidigt som de håller uppe efterfrågan på kort sikt.

² AKU (augusti), säsongrensat, 15-74 år.

³ För närvarande ligger långtidsarbetslösheten på 35,2 procent (AKU augusti).

Konjunkturinstitutet (KI) har rekommenderat regeringen att lägga 30 miljarder kronor i ofinansierade reformer för 2012, vilket kan jämföras med regeringens satsningar på 15,3 miljarder kronor. Konjunkturinstitutet är i sin augustiprognos mycket tydlig med att priset för denna passivitet är högre arbetslöshet och lägre tillväxt.⁴ Regeringen gör därmed om misstagen från finanskrisen, då den passiva finanspolitiken, som kritiserades av bl.a. Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och en rad olika ekonomer, resulterade i att tusentals personer i onödan slogs ut i långtidsarbetslöshet.⁵

Av regeringens satsningar på 15,3 miljarder kronor går 5,4 miljarder, dvs. 35 procent av vad de nya förslagen sammantaget kostar, till sänkt restaurangmoms. Stödet för att denna förhållandevis dyra åtgärd leder till nya jobb är mycket svagt. I Finland har man sänkt momsen på såväl restaurang- som frisörverksamhet och befintliga utvärderingar av dessa reformer tyder på att sysselsättningseffekterna är mycket små, om ens några.⁶ I stället för sänkt krogmoms presenterar Vänsterpartiet i denna motion ett treårigt generationsväxlingsprogram vilket vi utvecklar under avsnitt 5.4.2.2.

Faktaruta: Regeringen och reformutrymmet

Den budgetpolitiska restriktion som bestämmer reformutrymmet är överskottsmålet. Överskottsmålet innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande ska uppgå till 1 procent av BNP över en konjunkturykel. För att finanspolitiken ska anses ligga i linje med överskottsmålet ska det strukturella sparandet i normalfallet ligga nära 1 procent av BNP. Det strukturella sparandet fås genom att rensa det finansiella sparandet från konjunkturreffekter och engångshändelser. För att justera det finansiella sparandet för konjunkturläget använder regeringen ett mått över resursutnyttjandet i ekonomin, det s.k. BNP-gapet. Ett negativt BNP-gap indikerar lediga resurser ("lågkonjunktur") och ett positivt BNP-gap indikerar att resursutnyttjandet är ansträngt ("högkonjunktur"). På senare tid har regeringen framfört hypotesen att BNP-gapet inte behöver vara noll i genomsnitt över en konjunkturykel, utan att det finns en tendens till att de i genomsnitt är negativa, samt att tolkningen av det strukturella sparandet vid avstämning mot överskottsmålet bör inkludera detta. Konsekvensen av detta synsätt är att det strukturella sparandet i normalfallet bör överstiga 1 procent av BNP för att finanspolitiken ska anses ligga i linje med överskottsmålet. Det finns flera anmärkningar mot detta resonemang. En invändning är att det genomsnittliga BNP-gapet inte är oberoende av den ekonomiska politiken. Om det finns en slagsida i stabiliseringspolitiken på så sätt att överhettning anses skadligare för ekonomin än perioder av lågt resursutnyttjande kommer detta att resultera i att BNP-gapet i genomsnitt blir negativt. Men detta är ju ett

⁴ KI, "Konjunkturläget augusti 2011".

⁵ Det strukturella sparandet för 2008 och 2009 gick från 1,8 procent till 3 procent av BNP, vilket innebar att regeringen bedrev en mycket åtstramande finanspolitik mitt under den värsta lågkonjunkturen sedan 1990-tals krisen.

⁶ Häkkinen Skans, I och T Kosonen (2011), "Sänkt moms på frisörverksamhet och restauranger i Finland: Blev det verkligen lägre priser och högre sysselsättning?", *Ekonomisk debatt*, 2011/5.

”politikfel” och ingen asymmetri avseende BNP-gapet över konjunkturcykeln. Men låt oss för sakens skull köpa regeringens resonemang att det finns en asymmetri beträffande BNP-gapet i ”just den här konjunkturcykeln” och därmed ta fasta på Konjunkturinstitutets analys att finanspolitiken därför (under de närmaste åren) bör inriktas mot ett strukturellt sparande på 1,5 procent av BNP. Även om man utgår från detta kriterium för avstämning mot överskottsmålet hamnar regeringen på ett outnyttjat reformutrymme på 17,5 miljarder kronor för 2012 och 33 miljarder kronor för 2013. Den enda rimliga slutsats man kan dra av detta är att det är politiska överväganden som ligger till grund för regeringens bedömningar av reformutrymmet.

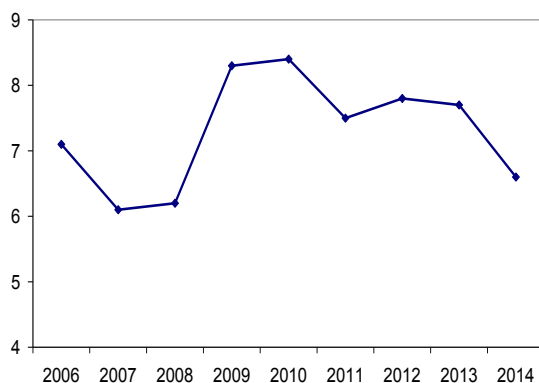
4.2.1 Regeringens misslyckade jobbpolitik

Regeringen har nu innehaft regeringsmakten i cirka fem år och deras prognoser i budgetpropositionen sträcker sig över hela den nuvarande mandatperioden. Det kan därför vara på sin plats att studera hur väl regeringen lyckats med sitt främsta löfte från valrörelsen 2006; nämligen att utrota massarbetslösheten.

I budgetpropositionen (prop. 2011/12:1) bedömer regeringen att arbetslösheten vid slutet av mandatperioden kommer att uppgå till 6,6 procent. Det är exakt samma nivå på arbetslösheten som när regeringen tillträdde i oktober 2006.⁷ Efter åtta år av borgerligt regeringsinnehav räknar alltså regeringen med att vi är tillbaka på ruta ett; med en arbetslöshetsnivå som finansminister Anders Borg hösten 2006 beskrev som massarbetslöshet. Ett annat tydligt tecken på regeringens misslyckade jobbpolitik är att man inte lyckats pressa ned den långsiktiga strukturella arbetslösheten, den s.k. jämviktsarbetslösheten (se diagram 2 nedan).

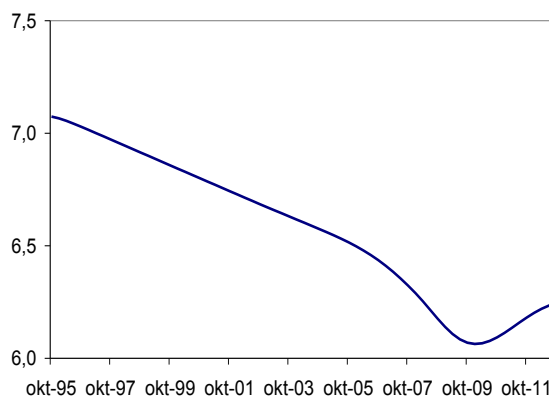
Diagram 1 Öppen arbetslöshet

15-74 år, ILO

Källa: VP11 och BP12

Diagram 2 Jämviktarbetslöshet, ILO

Källa: KI (aug 2011)

⁷ SCB (AKU), säsongrensad arbetslöshet, 15–74 år (enligt ILO-definitionen).

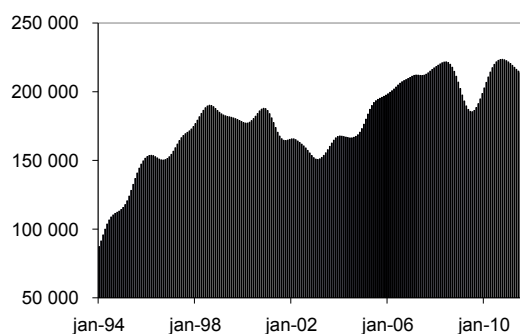
Särskilt alarmerande är den kraftiga ökningen av gapet mellan mäns och kvinnors sysselsättning. Mellan januari 1994 och augusti 2011 har gapet ökat med 144 procent (se diagram 3). Den lägre sysselsättningsgraden är både orsak och konsekvens av faktorer som den könsuppdelade arbetsmarknaden, ojämna fördelning av ansvar för obetalt arbete, samt nedskärningarna inom den offentliga sektorn. Sammantaget medför sysselsättningsgapet stora skillnader i makt, inflytande och inkomster mellan män och kvinnor.

Regeringens misslyckade jobbpolitik avspeglas också i den mycket höga ungdomsarbetslösheten. Trots att sysselsättningen ökade starkt under 2010 och första halvan av innevarande år ligger den svenska ungdomsarbetslösheten klart över genomsnittet inom EU, se diagram 4 nedan.

Bakom siffrorna döljer sig en allt otryggare arbetsmarknad. Mer än varannan arbetstagare under 25 år har en tidsbegränsad anställning i dag. Att varva kortare jobb och arbetslöshet och hanka sig fram på deltidsjobb på timmar är den otrygga tillvaro allt fler unga är hänvisade till. Dessutom lämnar idag så många som var tredje elev gymnasiet utan fullständiga betyg. Det är ett utbildningspolitiskt haveri som år för år kastar ut unga i vuxenlivet utan reella möjligheter att hävda sig i arbetslivet. Det är denna grupp som löper störst risk att fastna i långtidsarbetslöshet eller helt slås ut från arbetsmarknaden.

Diagram 3 Sysselsättningsgap, män/kvinnor

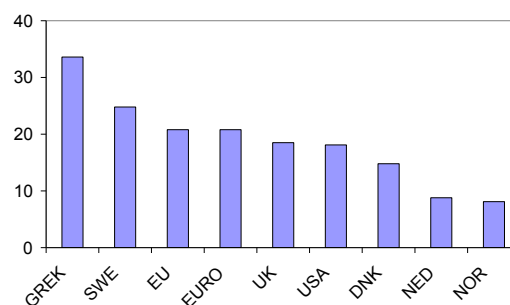
16-64 år, månadsdata, trendvärden

Källa: SCB (AKU)

Diagram 4 Ungdomsarbetslöshet

Aug 2011, säsongrensade värden

Källa: Eurostat

4.2.2 Långtidsarbetslösheten biter sig fast

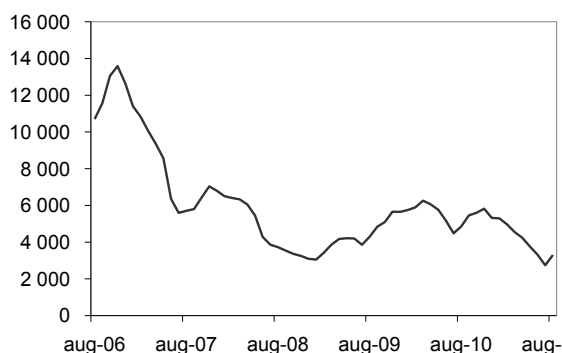
Det största problemet på arbetsmarknaden är långtidsarbetslösheten. Forskning visar entydigt på ett negativt samband mellan å ena sidan arbetslöshetsperiodens längd och sannolikheten att finna ett nytt arbete. De som går arbetslösa under längre perioder förlorar en del av sin yrkeskompetens och motivationen att söka nya jobb kan minska i takt med arbetslöshetsperiodens längd. Till detta kan läggas att många arbetsgivare använder personers arbetslöshetshistorik som ett negativt urvalskriterium vid nyanställningar.

På tre år har antalet långtidsarbetslösa ökat med över 65 procent.⁸ Andelen långtidsarbetslösa uppgår för närvarande till hela 35,2 procent⁹ och visar inga tecken på att sjunka. Regeringens ansvar för denna utveckling är betydande. Trots stigande arbetslöshet har regeringen dragit ned på möjligheterna till omskolning och vidareutbildning. Antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen har minskats med 75 procent sedan regeringen tillträdde och antalet deltagare i den kommunala vuxenutbildningen har minskat med 18 procent.

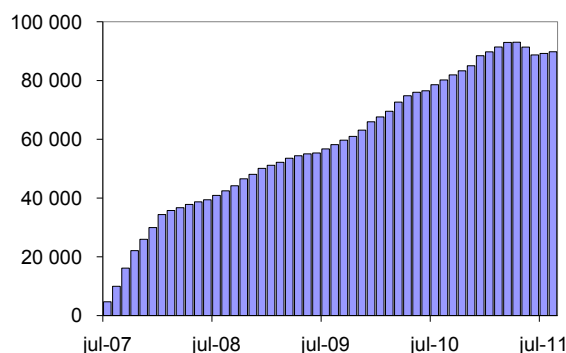
I stället för att rusta de arbetslösa för framtidens arbetsliv genom satsningar på kunskapshöjande och utvecklande insatser har regeringen satsat stort på mer eller mindre passiva massåtgärder. Detta sker inte minst inom ramen för de s.k. garantierna – jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgaranti för ungdomar – som regeringen infört inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Sedan garantierna infördes har antalet deltagare i dessa program i det närmaste exploderat. I augusti i år var cirka 90 000 personer inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin och närmare 29 000 ungdomar i jobbgarantin för ungdomar. För jobb- och utvecklingsgarantin innebär det en ökning med 1 811 procent på fyra år.

⁸ SCB (AKU). Avser perioden: augusti 2008 - augusti 2011

⁹ SCB (AKU augusti).

**Diagram 5 Antal platser i arbetsmarknads-
utbildning**

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

**Diagram 6 Antal personer i jobb- och
utvecklingsgarantin**

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

Tvärtemot vad namnen för garantierna indikerar garanteras deltagarna vare sig jobb eller utveckling. Enligt Arbetsförmedlingens statistik deltog i september 2011 endast 11 procent av dem som var inskrivna i jobbgarantin för unga och 11 procent av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantins fas 1 och 2 i en aktiv insats i form av praktik, utbildning eller stöd till start av näringsverksamhet. Den s.k. fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin har fullkomligt exploderat i omfång och omfattar i dag drygt 27 000 personer som utför arbete utan lön, anställningstrygghet eller rätt till semester. Det kan jämföras med de s.k. Plusjobben för långtidsarbetslösa vilka som mest sysselsatte 11 000 personer under 2006.

Regeringen ser emellertid inte detta som ett misslyckande. Tvärtom är det ett medvetet och centralt inslag i deras allmänna ekonomiska politik för att sätta press på de lägsta lönerna nedåt. Den bakomliggande tanken är att innehållet i de arbetsmarknadspolitiska programmen ska vara meningslösa. Syftet är att de arbetslösa ska avskräckas från att hamna i några av dessa program. Strategin är att denna avskräckningseffekt ska få de arbetslösa att sänka sina lönekrav. Här går en avgörande skiljelinje mellan regeringen och Vänsterpartiet i synen på arbetslöshetens orsaker och de åtgärder som är mest lämpliga för att öka sysselsättningen.

4.2.3 Ökad ojämlikhet

Regeringens åtgärder under den föregående mandatperioden har framför allt gynnat personer med relativt goda inkomster och förmögenheter. Slopade förmögenhets- och fastighetsskatt samt stora sänkningar av inkomstskatt m.m. resulterade i att den tiondel av befolkningen med de högsta inkomsterna fick nästan lika mycket av regeringens

åtgärder som de 60 procent av befolkningen med de lägsta inkomsterna. Politiken har också haft en profil som tydligt missgynnar kvinnor – 56 procent av reformerna har tillfallit männen. Detta accentueras av att kvinnorna drabbas hårdast av de besparingar regeringen genomfört för att finansiera skattesänkningarna. Löneskillnaderna mellan könen har därtill minskat trendmässigt sedan 2005 samtidigt som inkomstskillnaderna har ökat.

Regeringens klasspolitik har ökat såväl den relativa som den absoluta fattigdomen i Sverige. Enligt ett PM från riksdagens utredningstjänst beräknas antalet personer i absolut och relativ fattigdom ha ökat med 6,3 procent respektive 31 procent mellan 2006 och 2011.¹⁰

Regeringens politik syftar till att lägga grunden för än mer genomgripande förändringar av samhället. På kort sikt leder de olika reformerna – nedmonteringen av försäkringssystemen, skattesänkningarna, besparingarna och privatiseringarna i välfärden – till att många individer drabbas mycket hårt, såväl ekonomiskt som socialt. Men den kanske allvarligaste effekten på lång sikt av detta systemskifte är att det skapar nya sociala, idémässiga och ekonomiska strukturer som undergräver medborgarnas vilja och förmåga att agera solidariskt.

4.2.4 Ökade inkomstklyftor mellan kvinnor och män

I jämställdhetsbilagan till budgetpropositionen 2012 konstaterar regeringen, precis som tidigare år, att kvinnor förvärvsarbetar i mindre utsträckning än män och har lägre lön än män, att kvinnor tar ansvar för den största delen obetalt hemarbete och att ensamstående kvinnor med barn har de lägsta inkomsterna. Trots en verklighetsbeskrivning som Vänsterpartiet i stort delar, gör regeringen inget för att angripa orsakerna till denna ojämlikhet. Regeringen hänvisar i stället huvudsakligen till jobbskatteavdraget, hushållsnära tjänster, jämställdhetsbonus samt de sänkta ersättningsnivåerna i arbetslöshets- och sjukförsäkringssystemet som framkomliga vägar för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Jämställdhetsbonusen har inte lett till att fler pappor är föräldralediga, vårdnadsbidraget tas främst ut av kvinnor som saknar fast förankring på arbetsmarknaden, avdraget för hushållsnära tjänster har främst gynnat de som redan har råd att betala för städhjälp, jobbskatteavdraget har främst gynnat de män som tjänar mest och det är främst kvinnor som drabbats av försämringarna i socialförsäkringssystemen och arbetslöshetsförsäkringen.

¹⁰ RUT, Dnr 2011:0344.

Inne i den andra mandatperioden med borgerlig regering kan vi alltså konstatera att Sverige inte kommit närmare utan längre ifrån en uppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen och att det beror på regeringens politik. Medan löneskillnaden mellan kvinnor och män minskade med mellan 1,7 och 3,6 procentenheter mellan 2005 och 2010¹¹ ökade inkomstskillnaden mellan könen med 900 kronor per månad under samma period. Förklaringen är att regeringens skattesänkningar gynnat män mest, medan nedskärningarna i transfereringssystemen drabbat kvinnor hårdast. Samtidigt har regeringen låtit redan ekonomiskt utsatta grupper som ensamstående föräldrar och garantipensionärer, av vilka en majoritet är kvinnor, halka efter ekonomiskt.

Andelen kvinnor som lever under den relativa fattigdomsgränsen har ökat med 116 000 mellan 2006–2011. Motsvarande siffra för män är 74 000. 2011 kommer 455 000 kvinnor att leva under fattiga förhållanden. Motsvarande siffra för män är 379 000. 57 000 ensamstående kvinnor med barn lever under fattigdomsgränsen vilket motsvarar cirka 25 procent av gruppen.

4.2.5 Regeringens politik ökar segregation och utestängning

Regeringens politik ökar klyftorna. En allt större andel av landets fattiga har utländsk bakgrund. Konsekvenserna avspeglas tydligt på arbetsmarknaden och i boendet och framträder påtagligt i takt med att orättvisorna ökar vad gäller tillgången till välfärdstjänster som bra skola, sjukvård och kommunal service. När välfärden skrotas och privatiseringarna ökar slår det särskilt hårt mot människor som redan är utsatta. Samtidigt som resurser – genom vårdvalsreformer och utförsäljning av allmännyttan – dras från områden där behoven är som störst, inriktas regeringens politik tydligt på att stärka de ekonomiska förutsättningarna hos redan välbemedlade. Denna politik ökar grogrunden för rasism och främlingsfientlighet.

Regeringens jobbpolitik riskerar att leda in människor på sidospår bort från rätten till lika villkor på den reguljära arbetsmarknaden. Framväxten av en arbetsmarknad präglad av otrygga anställningar, svartjobb och social dumpning har en tydlig etnisk slagsida. Det är till dessa jobb utlandsfödda och migrantarbetare i allt högre grad är hänvisade. För detta bär regeringen ett stort ansvar genom reformer som RUT-avdraget, nya regler för arbetskraftsinvandring och införandet av den s.k. Lex Laval.

¹¹ Källa: Medlingsinstitutet 2011. Förändringen avser ovägd löneskillnad.

Inom skol- och utbildningspolitiken har utsorteringsmekanismerna blivit utmärkande för regeringens politik. De skattefinansierade privatskolorna, liksom de konfessionella och etniska skolorna, hindrar utvecklingen av skolan som en mötesplats för barn och elever med olika bakgrund och erfarenheter. Dessutom har detta kraftigt bidragit till att minska likvärdigheten, öka klassklyftorna och förstärka den etniska segregationen.

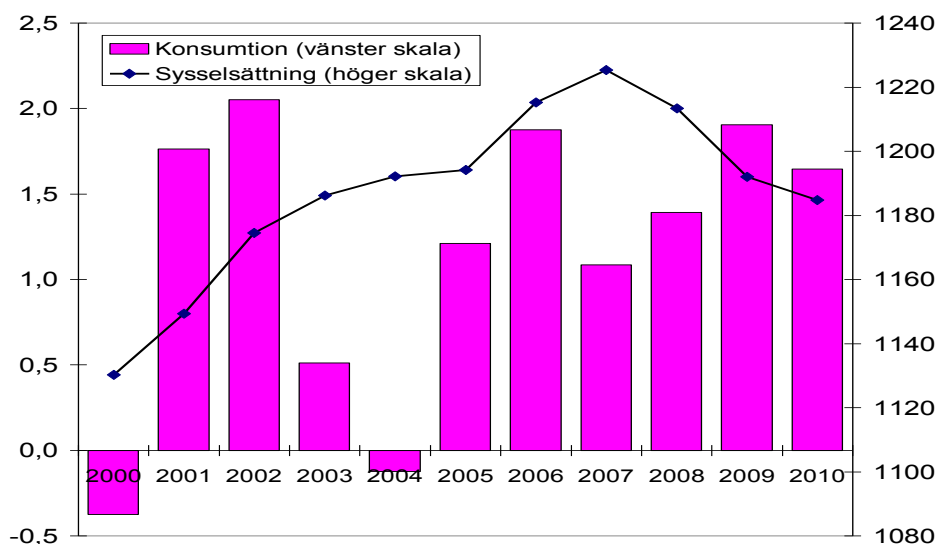
Även regeringens bostadspolitik förstärker tydligt segregation och utestängning. Regeringen tycks medvetet driva en politik för att utrota hyresrätten som boendeform och urholka allmännyttan. Utförsäljningarna och de bristande investeringarna i hyresrätter missgynnar låginkomsttagare och personer med utländsk bakgrund.

4.2.6 Besparingar och privatiseringar i välfärden

Enligt en rapport från Konjunkturinstitutet minskade den kommunfinansierade sysselsättningen mellan 2007 och 2010 med hela 40 000 personer¹². Denna utveckling är inte helt enkelt att förklara, i synnerhet som den kommunala konsumtionen utvecklades tämligen starkt under dessa år, se diagram 7 nedan.

Diagram 7 Kommunfinansierad sysselsättning och kommunal konsumtion

Tusental personer, konsumtion i fasta priser

Källa: SCB och KI, ”Fördjupnings-PM, nr 6. 2010”.

En liten del av den minskade sysselsättningen kan förklaras genom ökad medelarbetstid, men den övriga nedgången är svårförklarad. En förklaring torde vara

¹² KI, Fördjupnings-PM, nr 6. 2010

den ökande andelen privata utförare inom vård, skola och omsorg, dvs. att en allt större andel av skattepengarna går till privata vinster och diverse s.k. overhead-kostnader.

Statiska Centralbyråns (SCB) publikation ”Finansiärer och utförare inom vård, skola och omsorg 2009” innehåller uppgifter om avkastning m.m. inom välfärdssektorn. Kompletterande material från SCB visar att privata utförare inom branscherna hälso- och sjukvård, utbildning och omsorg hade ett sammanlagt rörelseresultat för 2009 på närmare 12 miljarder kronor.

Den vinst som genererats av skattemedel uppgick uppskattningsvis till cirka 8,1 miljarder kronor. Dessa medel skulle i stället för att hamna som privata vinster, i ofta mer eller mindre skattebefriade riskkapitalbolag, kunnat användas för att anställa cirka 20 000 välfärdsarbetare.

I sammanhanget är det också värt att notera att avkastningen av totalt insatt kapital dessutom är mycket högre inom den privata välfärdssektorn än näringslivet i övrigt. Avkastningen för privata företag inom vård, skola och omsorg ligger på 15 procent, vilket kan jämföras med 8 procent för alla privata företag i landet.¹³

Det är lätt att se sambandet mellan de minskade resurserna till välfärden och det ökande sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män, eftersom en hög andel av de anställda i vård och omsorg är kvinnor. På sikt hotar också en urholkad offentlig välfärd kvinnors arbetskraftsdeltagande genom att alltmer omsorgsarbete måste utföras oavlönat i hemmet.

Privatiseringarna av vård, skola och omsorg urholkar välfärden och innebär att friska och ”lönsamma” patienter prioriteras framför sjuka och olönsamma. Vänsterpartiet motsätter sig denna utveckling. Det ska vara förbjudet att driva välfärdsverksamhet i bolagsform med vinst som drivkraft. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

¹³ SCB (2011)

5 Vänsterpartiets förslag för investeringar i fler jobb och stärkt välfärd

5.1 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Full sysselsättning är det överordnade målet för Vänsterpartiets ekonomiska politik. Arbetet är basen för välfärd och ekonomiskt välstånd. Egen försörjning är grunden för personlig frihet och självständighet.

Hög arbetslöshet innebär ökad makt för kapitalet på de arbetandes bekostnad. Under hot om uppsägningar kan reallönerna pressas ned, arbetsförhållandena försämrats och anställningstryggheten luckras upp.

Den accelererande globaliseringen har inneburit ökat konkurrenstryck och att strukturomvandlingen i den svenska ekonomin går allt snabbare. Men för att vi ska kunna bejaka strukturomvandlingen krävs både en bra arbetslöshetsförsäkring som alla har råd med och möjligheter till omskolning och vidareutbildning. Därtill krävs en strategisk industri- och näringspolitik som identifierar och understödjer Sveriges komparativa fördelar i den globala ekonomin, samt betydande satsningar på forskning och utveckling.

Om vi inte ska konkurrera med lägre löner måste arbetskraftens kunskapsnivå i bred bemärkelse öka. Det behövs därför ett brett kunskapslyft. Först och främst måste grundskolan förbättras. Dagens situation med en tredjedel av eleverna som går ut gymnasiet med ofullständiga betyg är oacceptabel. Dessa personer löper en mycket stor risk att hamna i permanent utanförskap och är ett stort slöseri med mänskliga resurser. Den högre utbildningen måste stärkas och göras mer tillgänglig för alla samhällsklasser. Den eftergymnasiala utbildningen måste stärkas. Fler måste ges möjlighet att utbilda sig på universitet, högskolor, yrkeshögskolor och folkhögskolor. Möjligheten till vidareutbildning och omskolning under hela yrkeslivet måste stärkas.

För att motverka den ekonomiska avmattningen och minska de svårigheter som följer av de nuvarande och kommande stora pensionsavgångarna, inte minst inom den offentliga sektorn, lägger vi i denna motion också ett förslag om ett 3-årigt generationsväxlingsprogram.

Den svenska ekonomin präglas av hög arbetslöshet samtidigt som stora investeringar måste till. Det saknas inte arbetsuppgifter. Vi behöver investera i infrastruktur, energieffektivisering och ny teknik för att ställa om ekonomin i en mer klimatvänlig

riktning. Bostadsbristen i storstäderna måste byggas bort och inom välfärden finns stora eftersatta behov.

För ett litet exportberoende land som Sverige är starka offentliga finanser en förutsättning för en stabil makroekonomisk utveckling. De offentliga finanserna ska vara i balans över en konjunkturcykel. Penningpolitiken bör kompletteras med ett sysselsättningsmål för att främja stabiliseringspolitiken och understödja den ekonomiska politiken för full sysselsättning.

Den ekonomiska politiken ska bidra till minskade ekonomiska och sociala skillnader. Ett jämlikt samhälle ökar människors reella frihet och valmöjligheter, vilket ökar den sociala rörligheten och bidrar till en mer dynamisk ekonomi. Gemensamt finansierade tjänster som utbildning och sjukvård som är lika för alla är helt avgörande för ett jämlikt samhälle och för att personer från olika ekonomiska och sociala bakgrunder ska kunna konkurrera på arbetsmarknaden på någorlunda jämlika villkor. På så sätt motverkas också grogrunden för rasism och främlingsfientlighet.

Att kvinnor och män har möjligheter att förvärvsarbeta och försörja sig på lika villkor är en grundläggande demokratifråga. Det är också av största vikt för en väl fungerande samhällsekonomi. Att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden är ett centralt mål för vår ekonomiska politik. Stärkt rätt till fasta jobb på heltid, omfördelning av föräldraansvar och obetalt arbete mellan kvinnor och män och bättre tillgång till solidariskt finansierad barn- och äldreomsorg är nyckelverktyg för att nå det målet.

5.1.1 Stärk kommunsektorn

I samband med den ekonomiska krisen vid 1990-talets början skedde betydande besparingar inom den kommunala välfärdssektorn. Enligt en artikel i tidningen Kommunalarbetaren minskade antalet välfärdsjobb med över 170 000 mellan 1990-1997.¹⁴ Många av de offentligt anställda som blev arbetslösa under 1990-talets besparingar var kvinnor. En stor del av dessa kom aldrig tillbaka till arbetslivet och drabbades av ökad ohälsa. De som blev kvar tvingades utföra lika många arbetsuppgifter, fast på en lägre bemanning. Detta ökade såväl de fysiska som psykiska påfrestningarna och utgör förmodligen den viktigaste förklaringen till de ökade utgifterna för ohälsan under 1990-talets andra hälft och en bit in på 2000-talet. Från 1998 har en viss återhämtning skett beträffande antalet anställda i kommunsektorn. Mellan 2000 och 2007 ökar antalet kommunfinansierade anställda kontinuerligt,

¹⁴ Källa: <http://www.ka.se/index.cfm?c=96247>

sammantaget med cirka 95 000 personer. Den trend bröts abrupt mellan 2007 och 2010 då antalet sysselsatta sjönk med uppskattningsvis 40 000 personer.

I denna motion avsätter vi betydande medel till kommunsektorn. Vi gör det dels genom att öka de generella statsbidragen och dels genom en rad olika riktade satsningar. Vi gör det för att vi menar att i ett rikt land som Sverige ska alla invånare garanteras en likvärdig och hög kvalitet på ett antal sociala tjänster som sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg med mera. Dessa tjänster ska fördelas efter behov och finansieras solidariskt via skattsedeln. I en väl utbyggd välfärdsstat justeras med andra ord en del av kapitalismens och könsmaktsordningens orättvisor. Det senare bl.a. genom att en del av (mestadels) kvinnors obetalda arbete i form av att ta hand om barn och gamla i stället kan ersättas med professionellt betalt arbete.

Det mest grundläggande kravet som behöver ställas för en hållbar välfärdsekonomi är att statsbidragen värdesäkras. Så länge statsbidragen till kommunerna inte räknas upp i takt med löner och andra kostnader ligger det en konstant press nedåt på välfärdens villkor. Vi uppskattar den effekten till omkring 2,5 miljarder kronor per år. Det motsvarar lönekostnaderna för cirka 6 000 anställda.

I denna motion lägger vi också ett förslag på ett treårigt investeringsstöd på 3 miljarder kronor per år till kommunsektorn. Stödet kan som mest uppgå till 30 procent av investeringskostnaden och ska omfatta en investering som tidigareläggs eller annars riskerar att bli uppskjuten. Investeringsstödet kan användas för att rusta upp olika typer av offentliga lokaler, men också för investeringar i kommunernas försörjning av el, vatten och fjärrvärme. Stödet ska särskilt gå till miljö- och energieffektiviseringar.

Vi satsar dessutom 2 miljarder kronor på ett särskilt stöd för att öka tillgängligheten i offentliga lokaler. Se vidare avsnitt 5.2.1.

Sammantaget tillför vi kommunsektorn cirka 18, 23 och 28 miljarder kronor mer än regeringen för åren 2012-2014. I tabell 1 listar vi några av våra större satsningar.

Tabell 1 Några av Vänsterpartiets större förslag till kommunsektorn, miljoner kronor

	2012	2013	2014
Värdesäkring generella statsbidrag	2 500	5 000	7 500
Investeringsstöd - rusta upp offentliga lokaler	3 000	3 000	3 000
Ökad tillgänglighet	2 000	2 000	2 000
Ökad bemanning i äldreomsorgen	1 000	2 000	3 000
Mindre grupper i fritids	750	1 500	2 250
Ökat stöd till kollektivtrafik	1 500	1 500	2 000
Barnomsorg på obekväm arbetstid	1 610	1 770	1 770
Förebyggandemiljard primärvård	1 000	1 000	1 000
Klimatinvesteringsprogrammet	1 000	1 000	1 000
Kollektivtrafik i glesbygd	500	1 000	1 000
Skolmiljard	1 000	1 000	1 000
Stimulansbidrag för vårdplatser	1 000	1 000	1 000
Utbildningslön specialistsjuksköterskor	910	910	910
Frukost i grundskolan	800	800	800
Stärkt kvalitet på kommunernas flyktingmottagande	500	500	500
Barnomsorg ensamstående föräldrar	300	300	300

5.1.2 Bättre kvalitet i välfärden

Vår gemensamma välfärd finns för att säkra allas trygghet och öka jämlikheten. Generell välfärd innebär en solidarisk omfördelning av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, mellan lågavlönade och högavlönade och mellan olika perioder i våra liv. Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov ska gälla som grundläggande princip.

Den borgerliga regeringens nedskärningspolitik har urholkat välfärden vilket har lett till såväl försämringar av kvalitet och arbetsvillkor som ökade klyftor. Regeringen föreslår i årets budgetproposition höjningar av högkostnadsskyddet när det gäller besök inom hälso- och sjukvården och av nivåerna i högkostnadstrappan för läkemedel. Vänsterpartiet menar att en höjning av högkostnadsskyddet skulle medföra att människor med dålig ekonomi i ännu högre utsträckning än idag tvingas avstå nödvändiga läkarbesök och från att hämta ut sin medicin samt att de klassrelaterade hälsoklyftorna ökar. Vänsterpartiet avvisar därför regeringens förslag.

Regeringens politik har uppmuntrat riskkapitalbolag att köpa upp tidigare gemensamma välfärdsverksamheter och dessa gör i dag stora vinster på svensk hälso- och sjukvård. Vi menar att svenska folkets skattepengar ska användas till bättre skolor, sjukhus och bibliotek, inte till vinster för riskkapitalbolagens ägare.

När den ekonomiska vinsten ökar som drivkraft inom hälso- och sjukvården har det förebyggande hälsoarbetet nedprioriterats. I och med införandet av den fria etableringsrätten och vårdvalsreformen har tyngdpunkten för vården blivit läkarbesöket. Det områdesansvar för befolkningens hälsa som primärvården tidigare hade har till stora delar försvunnit och med det förutsättningarna för ett bra folkhälsoarbete. Vi vill vända utvecklingen och gör därför en miljardsatsning på det förebyggande arbetet mot ohälsa. Pengarna ska användas till det tvärprofessionella arbetet inom primärvården så att områdesansvaret kan utvecklas.

För att höja kvaliteten i vården föreslår vi också en satsning på betald specialistutbildning för sjuksköterskor. Det råder i dag stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor och antalet minskar stadigt. En anledning till denna brist är att sjuksköterskor, till skillnad från läkare, oftast måste ta tjänstledigt med studiemedel för att specialisera sig. En annan anledning är den dåliga löneutvecklingen. En specialistsjuksköterska tjänar i genomsnitt bara 6,2 procent mer än en sjuksköterska. Vårt förslag innebär dels en finansiering av utbildningen så att sjuksköterskor kan gå utbildningen på arbetstid, dels en utökning av platser på utbildningarna. Sjuksköterskor bör erbjudas 80 procent av lönen under utbildningsperioden.

Vänsterpartiet säger nej till regeringens ambition att alla landsting ska erbjuda en utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården enligt Lagen om valfrihet (LOV). Vi avvisar därmed regerings förslag om stimulansbidrag för detta ändamål. Vi avvisar också regeringens anslag till prestationsbunden vårdgaranti. I stället föreslår vi ett stimulansbidrag på 1 miljard kronor till landstingen för att genomföra en vårdplatsgaranti. Det är ett stort problem i dag att det saknas vårdplatser, i förhållande till de medicinska behoven. Därför vill vi skapa incitament för att stimulera landsting och regioner att skapa fler vårdplatser på sjukhusen. Pengarna tillfaller de landsting som kan visa upp planerade satsningar för fler vårdplatser på sjukhusen. Landstingen medfinansierar satsningen med 50 procent.

Upprättelseutredningen tillsattes 2010 med uppdrag att se över frågan om upprättelse för människor som berättat om att de som barn utsatts för vanvård i fosterhem och på institution. Vänsterpartiet har genom en överenskommelse med regeringen,

Socialdemokraterna och Miljöpartiet slagit fast att en upprättelseprocess ska genomföras i form av en offentlig ursäkt, en möjlighet till ekonomisk ersättning och åtgärder inför framtiden i enlighet med Upprättelseutredningens förslag (SOU 2011:9 Barnen som samhället svek – åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården). Överenskommelsen innebär att det tillskapas en särskild möjlighet till ekonomisk ersättning – ett enhetligt belopp om 250 000 kronor.

Den psykiatriska vården och stödet till personer med psykiska funktionsnedsättningar måste stärkas ytterligare. Vänsterpartiet föreslår bl.a. att det inrättas en skötarutbildning inom ramen för yrkeshögskolan och att reformen med personliga ombud lagregleras. Vi föreslår också att de med mest omfattande psykiska funktionsnedsättningar ska få rätt till daglig verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

5.1.3 Satsningar på äldreomsorgen

Äldre är inte en enhetlig grupp. Alla är unika med olika behov, drömmar och intressen. Vår politik tar sin utgångspunkt i att alla äldre ska själva få bestämma över sitt liv och sin vardag. Alla ska kunna styra när de ska stiga upp, lägga sig, komma utomhus, äta mat och göra annat som är viktigt i sitt liv. I ett välfärdsland ska ingen tvingas förlita sig på anhöriga för att få en god omsorg. När hälsan sviktat och man inte kan klara sig hemma på egen hand ska hemtjänsten, vården och omsorgen finnas där med hög kvalitet för alla.

Vänsterpartiets mål för vår framtida äldreomsorg är en solidariskt finansierad och jämlik äldreomsorg, baserad på de behov varje individ har för att kunna få bästa möjliga livskvalitet även på ålderns höst.

I dag finns det stora behov av mer personal inom äldreomsorgen. En förutsättning för omsorg av hög kvalitet är kontinuitet, tillräckliga resurser och att äldreomsorgen är en attraktiv arbetsgivare. Alltför många som arbetar inom äldreomsorgen saknar rätt utbildning för sitt arbete. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om stimulansbidrag för att utöka användningen av LOV i äldreomsorgen.

I stället gör Vänsterpartiet en stor satsning på 1 miljard kronor 2012, 2 miljarder kronor 2013 och 3 miljarder kronor 2014 på en ökad bemanning i äldreomsorgen med prioritet för demensvården. Satsningen kommer leda till cirka 7 500 årsanställningar, där den största yrkesgruppen är undersköterskor.

Vi satsar även 4 miljarder kronor under 10 år på ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen. Detta innebär en utökning av budgetposten på 150 miljoner kronor under 2012 jämfört med regeringen. I regeringens kompetenssatsning ingår det pengar till ett starta eget-bidrag. Vänsterpartiet avvisar den satsningen och lägger i stället 2 miljoner kronor till pensionärsorganisationer och 2 miljoner till anhörigorganisationer. Resten av pengarna går till andra satsningar inom omsorgslyftet.

Vänsterpartiet avvisar regeringens satsningar på ”värdigt liv i äldreomsorgen” och ”värdighetsgarantin” och satsar i stället 180 miljoner kronor på att äldre ska kunna få större inflytande över insatserna inom äldreomsorgen.

Vi avsätter även stimulanspengar på 200 miljoner kronor om året för att få fler kommuner att göra det enklare att få hemtjänst. Flera kommuner har redan infört en förenklad biståndsbedömning. Har man överskridit en viss ålder bör man bara behöva anmäla att man vill ha hjälp för att få ett visst antal timmar i månaden. Att köpa tjänster genom RUT-avdraget är framför allt en möjlighet för äldre som har servicebehov, men inte omsorgsbehov. Hemtjänsten är både tryggare och bättre eftersom personalen har ett ansvar att reagera om de ser att det behövs fler insatser över tid, t.ex. med hygien, mat eller hjälp till läkarkontakt.

Vänsterpartiet satsar 200 miljoner kronor på ett matlyft i äldreomsorgen. Att äta god och näringsriktig mat är viktigt för att må bra. I många kommuner har hemtjänsten för flera år sedan slutat laga mat i hemmen. I stället levereras maten i låda. Ibland från ett storkök i kommunen men ofta upphandlat av ett företag och transporterat tvärs över Sverige. Vi anser att hemtjänsten åter ska laga mat i hemmet när det önskas. Självklart är det viktigt med kunskaper om kost och nutrition, om specialkost vid olika sjukdomar. Dietister och kostkonsulenter behövs i äldreomsorgen.

När vi blir äldre och behöver stöd och omsorg ska vi inte behöva överge vårt språk och inte heller vår kultur och våra traditioner. Vi vill ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med invandrarorganisationerna och representanter för de nationella minoritetsspråken se över situationen i kommunerna och ta fram modeller för hur fler äldre kan få omsorg på sitt eget språk.

Äldre döva och dövblinda har på de flesta håll i landet en svår situation eftersom man är så få att särskilda insatser inte finns. Man får därför förlita sig på den vanliga vården och omsorgen, men får inte samma möjligheter som andra att kommunicera och ta del av information från det offentliga. Vi vill därför införa regionala vägledare samt en nationell samordnare för äldre döva och dövblinda.

5.1.4 Rättvisa pensioner

Det är tydligt att det nuvarande pensionssystemet inte är vare sig robust eller stabilt och att det kommer att fortsätta att urholkas. För att skapa ett rättvist och förutsägbart system som kan ge varje människa trygghet om att de kommer att kunna leva på sin pension är en ny genomgripande pensionsreform nödvändig. Vi anser att en sådan reform ska föregås av en parlamentarisk översyn och en bred och öppen samhällsdebatt. För Vänsterpartiet är det i samband med en sådan översyn prioriterat att skapa jämlika intjänanderegler, att slopa premiepensionen och att byta ut den s.k. bromen mot en konstruktion där politiska beslut fattas för att kompensera systemet om det visar sig att pensionssystemet är underfinansierat.

Vidare är det viktigt att understryka att bristerna i dagens pensionssystem inte kan kompenseras genom skattesänkningar. Det är en orimlighet i dagen skattesystem att pensioner beskattas hårdare än löneinkomster. Men pensionärernas ekonomi i framtiden avgörs inte framför allt av skatteförändringar utan av utformningen av pensionssystemet som sådant.

Vänsterpartiet anser att AP-fonderna ska användas för samhällsekonomiskt hållbara investeringar och i företag som tar långsiktigt, etiskt, socialt och ekologiskt ansvar. Ett starkt svenskt näringsliv förutsätter en aktiv och målmedveten näringspolitik. AP-fondsmedlen bör utnyttjas för att möjliggöra en sådan näringspolitik.

Den högriskplacering som införts i Sjunde AP-fonden har fått till följd att fondens värde kraftigt sjunkit till följd av den senare tidens börsnedgångar. Vänsterpartiet menar att detta inte är försvarbart. De som valt att inte ta ökade risker med sitt pensionssparande, de s.k. icke-väljarna, har tvingats att ta särskilt höga risker i placeringen av sina pensionsrättigheter.

För att stärka pensionärernas ekonomi föreslår Vänsterpartiet en höjning av garantipensionen med 150 kronor per månad och vi kompenserar urholkningen av pensionernas värde för dem som var ATP-pensionärer före 1990 genom en 6-procentig höjning.

5.1.5 En mänsklig sjukförsäkring

Var och en av oss ska känna en trygghet i att vi klarar oss ekonomiskt om vi blir sjuka, går i pension, blir föräldrar eller förlorar arbetet. Genom en generell välfärd skapar vi en sådan trygghet för alla. Det ger en solidarisk omfördelning av resurser mellan kvinnor och män, mellan lågavlönade och högavlönade och mellan olika perioder i våra liv.

Sådana trygghetssystem har ett starkt stöd, men när människor märker att de inte längre kan lita på systemet skaffar de som har råd i stället privata försäkringar. Dessa grupper förlorar då också intresset för att upprätthålla nivån på de offentliga trygghetssystemen som alla andra är beroende av. Det leder till sämre kvalitet, minskad ekonomisk trygghet och till att den generella välfärden urholkas.

Regeringens attacker mot sjukförsäkringen har lett till att sjuka utförsäkras och vi har fått ett Sverige där sjukdom för många har kommit att innebära fattigdom. Eftersom kvinnor i betydligt högre grad än män drabbas av långvariga sjukskrivningar har försämringen av sjukförsäkringen framför allt lett till ökad fattigdom bland kvinnor. Den försämrade sjukförsäkringen har inneburit att 26 miljarder kronor har tagits från sjuka, ungefär lika mycket som har gått till skattesänkningar för de rikaste 10 procent. I den senare gruppen är sju av tio män, medan sju av tio av de sjukskrivna är kvinnor.

De kvinnor och män som drabbats av dagens system är inga enstaka undantag. Den skälighetsprövning som regeringen föreslår är därför helt otillräcklig och rättar inte till grundproblemet – att fyrkantiga tidsgränser anses viktigare än om individen har blivit tillräckligt frisk för att arbeta. Utförsäkringarna måste stoppas och sjukpenningens bortre tidsgräns, den s.k. stupstocken, avskaffas. Det avgörande ska självklart vara om man är för sjuk för att arbeta eller ej. Den orimliga prövning mot en fiktiv arbetsmarknad som i dag sker efter ett halvår måste skyndsamt ändras till att gälla normalt förekommande arbeten, inte som i dag då man kan prövas mot fiktiva arbeten. Att regeringen inte följer riksdagens tillkännagivande om ändring av denna prövning är allvarligt.

Regeringens bärande idé tycks vara att sjuka ska piskas till att söka arbete genom att deras ekonomi körs i botten. Vänsterpartiet kan aldrig acceptera ett sådant synsätt. Försäkringen och dess villkor ska stimulera aktivitet för att ge sjukskrivna förbättrad arbetsförmåga. Den ska vara rymlig så att medicinska insatser, rehabilitering och arbetsprövning kan pågå på ett individuellt anpassat sätt utan att ersättningen påverkas. Individens ställning i rehabiliteringsprocessen måste stärkas och en rehabiliteringsombudsman bör övervägas. Vi vill individanpassa sjukförsäkringen så att man kan få ersättning i fler steg än dagens fyra. Den som arbetar 25 procent och känner att hon eller han vill pröva att arbeta mer måste i dag gå upp till 50 procent, vilket kan vara ett för stort steg. Genom fler nivåer med mindre avstånd gör vi det lättare och mindre riskabelt att pröva att börja arbeta igen. Det bör även skapas strukturer så att

arbetsgivare inte som i dag kan frångå sitt ansvar att stödja den anställdes väg tillbaka i arbete.

Det bör tydligt slås fast att det är ansvariga läkares medicinska bedömning som ska vara utgångspunkten för Försäkringskassans beslut. Individens ålder, kön och andra relevanta faktorer bör också kunna vägas in i besluten eftersom dessa kan påverka sjukdomens konsekvenser. Det bör tas fram en modell som gör det möjligt att få sjukpenning även under längre tid utan ständig kontroll av arbetsförmåga. Detta eftersom återkommande prövning för vissa grupper kan påverka hälsan negativt när man behöver lägga all tid och kraft på sina vårdkontakter och att blir frisk.

I linje med regeringens syn på hur man får sjuka att återgå i arbete sänks i dag sjukpenningen efter ett år. De har även infört ett nytt sätt att beräkna föräldra- och sjukpenning där inte hela den sjukpenninggrundande inkomsten räknas. Vi accepterar inte någon av dessa sänkningar och höjer därför ersättningsnivåerna. Vidare har regeringen sänkt taket i både sjukpenning och tillfällig föräldrapenning så att färre får ersättning baserad på hela sin inkomst. Att hela fyra av tio löntagare i dag befinner sig över taket är ohållbart för oss som vill ha hög kvalitet på försäkringen. Taket måste därför höjas. Sjukförsäkringens karensdag bör avskaffas. Den gör att personer med små marginaler tvingas gå till jobbet även när de borde stanna hemma. Som första steg mot ett avskaffande vill vi ersätta den med ett karensavdrag. Detta för att hindra de särskilt hårda konsekvenserna för personer som har färre men längre arbetspass än normalt, exempelvis de med nattpass i vård och omsorg.

En fungerande socialförsäkring kräver en fungerande Försäkringskassa. Att fatta beslut utifrån omänskliga regler har tillsammans med minskade medel lett till mycket pressade förhållanden för de anställda. Vi vill höja anslagen så att verksamheten får bra förutsättningar att fungera och så att de lokala servicekontoren inte hotas.

Regeringen har skärpt reglerna för sjukersättning, det som tidigare hette förtidspension. Numera har Sverige, tillsammans med Mexiko, de hårdaste kraven av alla OECD-länder för att bevilja sjukersättning. De hårda kraven och bristen på alternativ gör att människor som är för sjuka för att arbeta står utan egen försörjning. Det är en omänsklig ordning som måste åtgärdas. Även de som får sjuk- eller aktivitetsersättning har en ekonomiskt mycket svår situation och vi vill därför höja både ersättningsnivån och bostadstillägget.

5.1.6 Satsningar för en likvärdig utbildning

Regeringens utbildningspolitik uppfyller inte kravet på likvärdighet.

Kunskapskillnaderna och segregationen ökar. Var tredje elev lämnar i dag gymnasieskolan utan fullständiga betyg. Detta innebär att många unga riskerar att fastna i otrygga anställningar och långtidsarbetslöshet.

Elevernas bakgrund får allt större betydelse för deras prestationer och lärande. De internationella tester som genomförs med jämna mellanrum visar tydligt att svenska skolor blir sämre och sämre på att kompensera för elevernas skiftande förutsättningar. Målet att den svenska skolan ska vara likvärdig blir allt mer avlägset.

Klass, etnicitet eller kön utgör i sig inte något hinder för inläring. Däremot kan olika bakgrund eller funktionsnedsättning göra att det krävs olika arbetssätt för att nå målen. Skillnaderna i skolresultat visar att skolan fortfarande inte kompenserar tillräckligt för sociala skillnader eller andra bakgrundsfaktorer för eleverna. Undervisningen anpassas helt enkelt inte till alla elever.

För att skolor ska kunna kompensera för dessa elevers bakgrund och ge dem det stöd de behöver inför Vänsterpartiet en skolmiljard som ska riktas direkt till de elever och de skolor, ofta i segregerade områden, som har de största behoven.

Pengarna, som ska fördelas av Skolverket, ska användas för att minska kunskapskillnader genom att öka stödet till de elever och de skolor som har sämst förutsättningar att nå målen. Hänsyn ska t.ex. tas till elevernas klassbakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund. Även om flickor generellt når bättre resultat i skolan finns det anledning att särskilt uppmärksamma och stödja den grupp flickor som har svårt i skolan och inte når målen så att de får samma stöd som pojkar i motsvarande situation.

Parallellt med Vänsterpartiets skolmiljard måste kommunernas fördelning av skolans resurser förändras. Den kommunala skolpengen tar inte hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Därför ska det införas tydliga riktlinjer för hur pengarna ska fördelas utifrån elevernas olika bakgrund och behov av stöd. I första hand ska Skolverket utfärda allmänna råd till kommunerna. Om det inte leder till förbättringar måste lagstiftning övervägas.

Fritidshemmen ska hålla lika hög kvalitet som skolan eftersom de är en del av en samlad skoldag. De flesta barn i yngre åldrar börjar och slutar också sin skoldag på fritidshemmet. Tyvärr vistas många av dem i en torftig och osäker miljö eftersom

grupperna är för stora och för att det går cirka 30 barn på varje pedagog, vilket gör det i princip omöjligt att bedriva en meningsfull verksamhet.

Därför vill Vänsterpartiet införa ett statligt stöd för att anställa fler i fritidshemmen. Villkoret för att få detta bidrag är att kommunen bidrar med halva kostnaden. Kostnaden för staten blir 750 miljoner kronor vilket blir totalt 1,5 miljarder kronor med kommunernas tillskott. Med hjälp av bidraget kommer personaltätheten att kunna öka och det blir färre än 30 barn i den genomsnittliga gruppen. Det innebär en bättre arbetsmiljö för både anställda och barn. Möjligheterna att bedriva en meningsfull verksamhet förbättras också vilket är bra för barnens lärande och utveckling.

Vänsterpartiet vill göra en satsning på skolmaten genom att skolbespisningarna renoveras och rustas upp samt att personalen får möjlighet till utbildning för att utveckla sin kompetens. Alla grundskoleelever ska kunna få frukost i skolan. Vi vill också att skolan ska kunna arbeta bättre för att skapa jämställdhet och att ett led i detta arbete är att erbjuda kurser i feministiskt självförsvar.

Utbildningspolitiken har en central roll för att bekämpa arbetslösheten och öka konkurrenskraften i framtiden genom höjd kunskap och kvalitet. Vänsterpartiets föreslår omfattande satsningar på fler utbildningsplatser. Se avsnitt 5.3.

Vänsterpartiet vill genomföra en höjning av studiemedlen. Kunskap är en demokratisk rättighet och högskoleutbildning måste därför vara tillgänglig för alla. För Vänsterpartiet är det en viktig målsättning att minska den sociala snedrekryteringen. Därför krävs ett studiestödssystem som ger social och ekonomisk trygghet. Bra ekonomiska villkor för studerande gör det också möjligt att studera på heltid eftersom det inte finns något behov av att arbeta vid sidan av studierna. Vänsterpartiet föreslår en höjning av studiemedlen till 9 082 kronor för fyra veckors studier. I denna summa ingår även en höjning av studiebidraget till 3 130 kronor för fyra veckor. Det högre bidraget höjer vi samtidigt till 7 266 kronor för fyra veckor.

5.2 Investeringar i jobb och grön omställning

5.2.1 Bygg bort bostadsbristen

Sverige behöver en ny bostadspolitik med tydliga och starka ambitioner. Alla människor, inte bara de med särskilt goda ekonomiska förutsättningar, ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en trygg boendemiljö. Hyresrätten är

därför av en särskilt viktig betydelse. Alla billiga hyresrätter behövs, de ska inte dras undan hyresmarknaden genom ombildningar till bostadsrätter.

I dag råder bostadsbrist i 120 av landets kommuner och i alla större städer i Sverige. 248 000 unga vuxna saknar eget boende. Vänsterpartiet vill möta bostadsbristen genom ett ökat bostadsbyggande. Genom investeringar i nyproduktion och upprustning av bostäder skapas också samhällsnyttiga jobb.

Vänsterpartiets mål är att det ska byggas 40 000 bostäder om året varav en majoritet ska vara hyresrätter. Vi vill därför utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter till rimliga kostnader och med miljövänlig teknik. Stödet ska riktas mot tillväxtorter och orter där bristen på ändamålsenliga och efterfrågade bostäder är särskilt stor. Även kooperativa hyresrätter omfattas av stödet. Vänsterpartiet satsar 3 miljarder kronor på ett sådant investeringsstöd.

Vi vill också genomföra en miljardsatsning till miljonprogrammen genom att upprusta befintliga lägenheter. Vi satsar 3 miljarder kronor på att införa ett nytt upprustningsprogram till flerfamiljshus. Ungefär 300 000 av beståndet inom allmännyttan miljonprogramsområdena är i behov av upprustning inom de närmaste åren. Vi vill skapa förutsättningar för att landets hyresgäster ska kunna bo i moderna, funktionella lägenheter med ökad tillgänglighet och med låg energiförbrukning samt låga koldioxidutsläpp. Hyresfastigheter och bostadsrättsföreningar är i dag undantagna från regeringens ROT-program. Med vårt stöd skulle 60 000 hyreslägenheter kunna totalrenoveras per år. Ett särskilt demokratikriterium ska finnas. Detta för att säkerställa att upprustningen sker i nära samråd med de boende. En demokratiplan ska upprättas och en konsekvensanalys göras hur den valda upprustningen påverkar de boendes besittningsskydd och reella möjligheter att bo kvar.

Vi investerar också 300 miljoner kronor i ett avdrag för energiomställning av småhus. Cirka 45 procent av Sveriges lägenheter är i formen av småhus. Det finns omkring en halv miljon villor i Sverige som byggdes på 1970-talet. Genom att genomföra nödvändiga renoveringar kan stora energibesparingar göras samtidigt som det medför sänkta kostnader för de boende. Satsningen innebär också arbetstillfällen över hela landet.

Vi satsar också 3 miljarder kronor på ett särskilt stöd till upprustning av välfärdslokaler. Stödet är riktat till att påbörja och tidigarelägga underhåll och investeringar i välfärdslokaler som skolor, förskolor eller äldreboenden i kommunal

eller landstingsägd regi. Det finns många skolor och förskolor som är stort i behov av att rustas för att klara den verksamhet som bedrivs och för att ge barn och anställda bra villkor i sin vardag. Många äldreboenden är i stort behov av ombyggnation.

Det är hög tid att hela samhället görs tillgängligt för alla medborgare. Bristande tillgänglighet ska skrivas in i diskrimineringslagstiftningen och resurser satsas på att bygga bort hinder i offentliga miljöer. Vi avsätter därför 2 miljarder kronor för att bygga bort hinder i offentliga lokaler och affärslokaler som restauranger och butiker.

Vi vill också att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som är transparent, förmedlar de flesta såväl allmännyttiga som privata lägenheter och som fördelar lägenheter enligt turordning samt social och medicinsk förtur.

Den kommunala bostadsförsörjningslagen behöver också förtydligas så att en bättre genomlysning sker av hur kommunerna uppfyller sitt ansvar att tillgodose alla kommunens invånare till ett bra boende.

5.2.2 Investeringar i grön infrastruktur och grön teknik

Satsning på grön infrastruktur, alltså kollektivtrafik, järnväg, vindkraft och solenergi, bidrar till att nå miljö- och klimatmål. Att vi investerar i långsiktigt hållbara system är också nödvändigt för att Sverige ska fungera. Mer grön infrastruktur skapar även nya viktiga arbetstillfällen.

5.2.2.1 Investeringar i järnväg och kollektivtrafik

Det krävs en rad åtgärder inom järnväg och kollektivtrafik för att skapa fler arbetstillfällen, förbättra transporterna och minska miljöpåverkan.

För det första måste det ske en dramatisk minskning av alla tågförseningar genom att öka tågkapaciteten. De senaste två åren har tågkaoset varit värre än någonsin. Människor har fått vänta i kyla och vind och försenats till arbete och studier. Även företag och godstransporter har drabbats hårt. Samtidigt är vi ett läge där vi av miljö- och klimatskäl mer än någonsin behöver öka järnvägssatsningarna. Vänsterpartiet anser att den nationella miljö- och klimatpolitiken ska skapa förutsättningar för att människor kan färdas med hållbara transporter samt att fler företag kan frakta sina varor med en godstrafik som minimerar utsläpp och ger svensk industri ökad konkurrenskraft med snabbare och leveranssäkra transporter. Men regeringen agerar tvärtom. Regeringens låga ambitioner för de kommande tio åren kommer inte att minska tågförseningarna. Detta trots att fler måste åka tåg om vi ska minska klimatpåverkan.

Regeringen föreslår en väg- och järnvägsatsning som innebär en tillfällig anslagshöjning till underhåll inom järnväg med 1,8 miljarder kronor 2012 och 2013. Vänsterpartiet välkomnar regeringens underhållssatsning på infrastruktur som också är en bra investering för att skapa nya jobb. Men järnvägens problem är större än så och kräver långsiktiga lösningar. Då räcker det inte att tillfälligt anslå mer pengar. Dessa tillfälliga nivåhöjningar bör permanentas och höjas.

Regeringen satsar dessutom inte alls på nyinvesteringar. Vänsterpartiet menar att detta är en allvarlig brist när allt visar på att vi måste bygga fler spår. Vi avsätter därför 2 miljarder år 2012, 4,5 miljarder år 2013 och 11,4 miljarder år 2014 mer än regeringen på nyinvesteringar i järnväg. Satsningen motsvarar drygt 17 000 nya jobb.

Vänsterpartiet vill på allvar minska förseningar för gods och människor genom att kraftigt öka kapaciteten på järnvägen. Vårt första delmål är att minska tågförseningarna med 50 procent och öka godskapaciteten med 50 procent. Därför vill vi ha en kontinuerlig och kraftig höjning av banunderhållet, rusta upp de lågtrafikerade banorna och öka investeringarna i nya järnvägar. En viktig förutsättning för att gynna investeringar är att budgetlagen medger lånefinansiering och att det införs en statlig investeringsbudget som möjliggör avskrivningar över investeringens livslängd.

Transportsektorn ökar fortfarande sina utsläpp av fossila växthusgaser, och detta i sådan utsträckning att det med råge förtar minskningen inom andra samhällssektorer. Vi vill därför införa en avståndsbaserad vägslitageavgift på lastbilstransporter genom en s.k kilometerskatt för tunga lastbilar senast 2014 för att styra om till att minska vägtransportvolymerna och minska utsläpp.

Vidare vill vi se fler och bättre kollektiva resor. Andelen resor med kollektivtrafiken måste fördubblas fram till 2020. Privatbilismens ökningstakt måste avstanna och helst minska, inte minst i våra tätorter. Då krävs en väl utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik för alla, både i storstad och också glesbygd. Kollektivtrafik, som ofta utgörs av busstrafik, är mer miljövänlig och trafiksäkrare och en förstärkt kollektivtrafik ökar jämlikheten genom att pensionärer, ungdomar och andra med låga inkomster gynnas.

5.2.2.2 Grönt jobbpaket för miljön och klimatet

Sverige behöver en genomgående grön omställning för ett bättre klimat och en bättre miljö. Vänsterpartiet satsar därför 7,5 miljarder kronor de kommande tre åren på hållbara investeringar som gör Sverige mer energieffektivt, med en påskyndad övergång till förnybara energislag. Insatserna får positiva återverkningar på sysselsättningen och

kommer att skapa arbetstillfällen, i hela landet, både på kort och längre sikt. Genom att fokusera på stimulans av förnybara energislag, inklusive forskning och utveckling, lägger vi också grunden till ett innovationsklimat som kommer att tjäna Sverige och dess konkurrenskraft väl. Med våra satsningar skapar vi ungefär 5 000 nya jobb.

Vi investerar 1 miljard kronor per år i ett nytt klimatprogram med syfte att minska utsläppen av växthusgaser och energianvändningen samt skapa nya jobb, klimatjobb. Stödet ska kunna sökas av kommuner, landsting och företag. Stödet ska bl.a. gå till utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till biobränslen, energieffektivisering, klimatanpassningsåtgärder och klimatinformation för en hållbarare livsstil. Klimatprogrammen ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser och utveckling av ny grön teknik. Stödet ska riktas till de samhällsekonomiskt mest lönsamma projekten och syfta till att skapa nya jobb. Tidigare erfarenheter visar att satsningar på miljö och klimat kan minska utsläppen kraftigt. Sveriges kommuner och landsting har efterfrågat nya klimatinvesteringsåtgärder. Vår bedömning är att utsläppen kunna minskas med en knapp miljon ton med vår satsning.

Vi investerar också 600 miljoner kronor per år i vindkraft på land och till havs. Det finns utmärkta förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av vindkraft i Sverige. Utbyggnadstakten kan öka. Vindkraften är redan i dag en fullt fungerande energikälla, där stora tekniska landvinningar görs för var dag som går, men det gemensamma bör fortsätta att stimulera marknaden för en snabbare övergång. På teknikutvecklingsområdet har Sverige mycket goda förutsättningar att hävda sig, vilket är en långsiktig, jobbskapande åtgärd.

Vidare satsar vi sammanlagt 1,5 miljarder kronor 2012–2014 på stöd för konvertering från direktverkande el och installation av solenergi. Det finns fortfarande många hushåll i Sverige som har el som sin främsta källa till uppvärmning. Det stöd för konvertering som funnits har fasats ut, trots att det alltjämt finns ett stort behov av fortsatt omställning. Samtidigt upptäcker fler och fler solenergis fördelar, både för uppvärmning och som elkälla. Genom att stimulera exempelvis installationen av solpaneler skapar vi förutsättningar för en utökad användning av solen som energikälla. Effekterna på sysselsättningen är också påtagliga, från produktions- till installationsledet. På forsknings- och innovationsområdet finns det redan i dag företag i Sverige som ligger i framkant.

Vi föreslår också en ny form av avdrag för energieffektivisering av småhus. De största klimat- och miljövinster är kopplade till energieffektivisering. Cirka

45 procent av Sveriges lägenheter är i formen av småhus. Det finns omkring en halv miljon villor i Sverige som byggdes på 1970-talet. Genom att bl.a. byta fönster och dörrar och förbättra isolering finns en stor potential till energibesparingar. Detta gynnar miljön och klimatet, samtidigt som det också medför sänkta kostnader för de boende eftersom energikonsumtionen minskar. Satsningen innebär att arbetstillfällen skapas över hela landet.

5.2.3 En innovationspolitisk strategi

För Vänsterpartiet är frågan om full sysselsättning en prioriterad fråga. Det handlar om var de nya jobben ska utvecklas i den globaliserade ekonomin, och hur framtidens välfärd och välstånd ska byggas. Det är inte genom låga löner Sverige ska konkurrera utan genom innovationer och nytänkande, som omsätts i nya produkter eller tjänster.

Vänsterpartiet avsätter 2 miljarder kronor i en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling med inriktning mot minskad resursanvändning och energiförbrukning och i syfte att driva på för nya tekniska lösningar. Fokus ligger dels på kommersialisering av forskningsresultat och dels på testbäddar och demonstrationsanläggningar.

Tillgång på material, energi, kunskap och kapital är en grundförutsättning för en industrination. I en värld där tillgången på råvaror blir allt knappare och miljöutmaningarna allt större blir innovationer och produkter med högre förädlingsvärden och lägre resursförbrukning allt viktigare. Det behöver bli en starkare koppling mellan forskningsutförare och industri. Det arbetet kommer att behöva intensifieras och fördjupas, samtidigt som industrin måste tillämpa mer innovationsfrämjande arbetssätt.

Miljöanpassning kommer att bli en avgörande konkurrensfaktor för svensk industri. Men även funktion och pris är avgörande. För att stödja små och medelstora företag som arbetar på växande marknader för miljöteknik och produktionssystem för integrerad energi- och materialproduktion, behöver det skapas fler testbäddar och demonstrationsanläggningar med stöd av offentliga investeringar.

Vänsterpartiet avsätter vidare 400 miljoner kronor för innovationsinriktade insatser. Innovativ upphandling innebär att det i en upphandling finns krav på teknikinhåll och teknikutveckling som erfordrar en viss FoU-insats. Vänsterpartiet föreslår att offentliga innovationsupphandlingar ges en kraftfull statlig stimulans genom särskilt stöd för att minska riskerna som möter enskilda statliga myndigheter, landsting och kommuner i dessas upphandlingsprocesser och som kan hämma upphandlingar av innovativa

lösningar. Offentliga aktörer kan på så sätt använda sin upphandling för att driva utvecklingen framåt när det gäller FoU, innovationer och teknikutveckling.

Vi vill också stärka Forska och Vax-programmets möjligheter att finansiera projekt för att utveckla innovationsprocesser. Vi vill också förstärka möjligheterna till s.k. såddfinansiering för att särskilt stimulera innovationsprocesser i de delar av landet där det kan vara långa geografiska avstånd till en bank eller kreditgivare.

En viktig del i en statlig näringspolitik är att behålla och utveckla befintliga branschprogram samt initiera och ge stöd till nya utvecklingsprogram för olika branscher. Vänsterpartiet avsätter 200 miljoner kronor i detta syfte. Utformningen ska tas fram av parterna tillsammans med universitet och högskolor.

Vi vill skapa gynnsamma förutsättningar för svensk vindkraftsindustri genom ett branschprogram som utformas i samarbete med vindkraftsindustrin. Vindkraftsindustrin befinner sig i början av en stark utvecklingsfas. Globalt kommer uppskattningsvis 8 00 miljarder kronor att investeras i vindkraft fram till 2020. I Sverige saknas renodlade vindkraftstillverkare även om det här finns ledande underleverantörer. Vänsterpartiet ser en gyllene chans att skapa en vindkraftsindustri i Sverige som kommer att innebära att många nya arbetstillfällen skapas.

Vi vill även utveckla besöksnäringen genom vår satsning på branschprogram. Den kanske främsta tillväxtpotentialen ligger i att få hit fler utländska besökare, som bor på hotell, äter och dricker på restauranger, besöker sevärdheter och handlar lokalt. Genom att utveckla strategier och åtgärder för att stärka konkurrenskraften inom besöksnäringen kan den bidra till ökad tillväxt och fler jobb i hela landet och skapa goda förutsättningar för landsbygdens framtid.

5.2.4 Ställ om samhället för ökad miljörättvisa

Klimatförändringarna är mer omfattande och sker i en snabbare takt än vad man tidigare har beräknat. Vänsterpartiet vill att Sverige ska tillhöra de ledande länderna i världen i klimatomställningen. I dag gör vi inte det. Många av de progressiva förslagen om att skärpa utsläppsmålen, öka klimatfinansieringen och ta ett större ansvar på hemmaplan kommer från andra länder. Vänsterpartiet tycker därför att det är dags att ställa om Sverige på allvar samt att Sverige intar tätpositionen för klimatet och planetens överlevnad. Sverige borde verka för att världen enas om att begränsa temperaturhöjningen till maximalt 1,5 grader och att stabilisera koldioxidhalten vid

350 miljondelar (ppm). Detta medför att både Sverige och EU måste skärpa sina minskningsmål.

Sveriges miljö- och klimatpolitik måste också hålla sig inom ett rättvist miljöutrymme, dvs. den mängd resurser som vi kan använda utan att tvinga andra människor att använda sig av en mindre mängd resurser. Politik för klimaträttvisa handlar om att verka för goda och rättvisa levnadsförhållanden lokalt och samtidigt ta ansvar för klimatkonsekvenser som drabbar andra regioner eller länder. Vänsterpartiets förslag leder inte bara till minskade utsläpp och ökad hållbarhet, utan också att rättvisan ska öka. Våra förslag för att lösa klimat- och miljöproblemen handlar om att de som släpper ut mer ska ta ett större ansvar, i Sverige och internationellt. I ett läge av ökade utsläpp globalt sett och kraftiga förändringar i ekosystemen krävs storsatsningar på miljön och åtgärder för att minska utsläppen av fossila växthusgaser. Vänsterpartiet är därför djupt oroade över regeringens stora nedskärningar på miljö- och klimatbudgeten. Vänsterpartiet vill satsa på miljö- och klimatarbetet. Vår politik handlar om att minska utsläppen av fossila växthusgaser i Sverige med minst 45 procent till 2020 samt att utsläppen minskat med 100 procent till 2050 i förhållande till 1990-års nivå.

5.2.4.1 Klimatbistånd

Trots att det är den rika världen som står för den största delen av utsläppen, är det de fattiga som drabbas hårdast. Vänsterpartiet vill därför ha ett separat klimatbistånd. Det ska bestå av nya additionella medel. Arbetet med att möta och förebygga klimatförändringarna får aldrig ske på bekostnad av viktiga insatser för minskad fattigdom, jämställdhet etc. Drygt en tredjedel av regeringens utsläppsminskningar av växthusgaser uppnås genom uppköp av billiga utsläppskrediter i fattiga länder, s.k. Clean Development Mechanism-projekt. Regeringen köper sig fri från vårt historiska klimatansvar. Vänsterpartiet vill att alla utsläppsminskningar ska göras genom omfattande investeringar på hemmaplan i Sverige. Därför föreslår vi ett helt klimatpaket som syftar på att skynda på klimatomställningen i Sverige.

Vänsterpartiet vill ha ett separat klimatbistånd. Vi vill se ett ökat svenskt fokus på klimatbistånd, men tvärtemot regeringen vill vi genomföra en stor satsning på ett klimatbistånd som ligger utöver enprocentsmålet. På så vis undandrar vi inte resurser från andra viktiga områden. Vi föreslår därför att ett klimatbistånd införs där 0,5 miljarder kronor avsätts 2011, utöver den föreslagna biståndsramen. Pengarna ska användas till förebyggande klimatåtgärder. Detta klimatbistånd ska under 2012 öka till 1 miljard för att 2013 uppgå till 1,5 miljarder kronor.

Det behövs dessutom en klimatfinansiering inom ramen för FN:s klimatförhandlingar om en efterföljare till Kyotoprotokollet. Vi avsätter därför 500 miljoner kronor per år i nya klimatpengar som ska användas till multilateralt klimatbistånd inom ramen för FN:s klimatarbete. Vänsterpartiets satsning innebär 4,5 miljarder kronor 2012–2014 i klimatbistånd och klimatfinansiering. Genom dessa satsningar kan Sverige återupprätta sin trovärdighet i de internationella klimatförhandlingarna och verka för att en hållbar överenskommelse snart kommer till stånd.

5.2.4.2 Rädda ekosystemen och skogen

År 2010 enades världens länder på toppmötet om biologisk mångfald i Nagoya om att vidta kraftfulla åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden och världens ekosystem. Man slog fast målet att skydda 17 procent av land- och vattenområden samt 10 procent av kust och marina områden. Vänsterpartiet vill se en svensk handlingsplan samt finansiering för hur detta ska gå till i Sverige. Vi avsätter därför 250 miljoner kronor mer än regeringen för biologisk mångfald och att en svensk Nagoyaplan ska kunna sjösättas.

Stora områden i Sverige behöver miljösaneras. Därför är vi oroade över regeringens neddragningar på anslagen till sanering och återställning av förorenade områden. Med en sanering ökar också möjligheten till rekreation eller byggande på områdena. Det finns därför många vinster med att skynda på arbetet med sanering och återställning av förorenade områden. För nästa år lägger vi 60 miljoner kronor mer än regeringen, en summa som höjs till 90 miljoner kronor för åren därefter.

Vi vill också kraftsamla kring skogen. Hälften av Sveriges hotade arter finns i skogen och enligt alla experter behövs det ökade resurser till skogen för att bevara dem. Vi vill stärka den biologiska mångfalden och bevara ekosystemens funktioner bl.a. genom utbyggnad av fler naturreservat. Det krävs ett ökat underhåll i skogen i form av naturvårdsarbete, det är både bra för miljön och skapar nya jobb. Vi lägger 300 miljoner kronor mer än regeringen per år på skydd av skogen samt naturvårdsavtal och biotopsskydd. På sikt vill vi också införa en skogsvårdsavgift, en avgift på avverkning med syfte att finansiera miljöarbetet i skogen. Det kommer från och med 2013 att generera ungefär 500 miljoner kronor per år till det viktiga naturvårdsarbetet i skogen.

5.2.4.3 Ekologisk produktion och djurskydd

Jordbruket är en av de största källorna till utsläpp av växthusgaser samt kväve och fosfor, som förvärrar övergödningen. Vänsterpartiet vill därför verka för att jordbrukets

utsläpp minskar, både genom en satsning på en mer hållbar produktion samt hållbara konsumtionsmönster.

Regeringen har misslyckats totalt att främja den ekologiska produktionen. År 2010 var ungefär 10 procent av jordbruksmarken ekologiskt certifierad. Det innebär att regeringen misslyckades att nå målet om att 20 procent av jordbruksmarken skulle vara ekologiskt certifierad år 2010. Vi vill därför satsa på att utveckla den ekologiska odlingen. Det finns ett behov av ökad information, rådgivning och utbildning inom det ekologiska jordbruket. Det krävs även en miljöanpassad utveckling av det konventionella jordbruket. Vi föreslår också att s.k. ekorådgivare ska införas för att underlätta och stimulera nyetablering av ekologiska jordbruk. Vi inför också skatt på handelsgödsel. Detta kommer att ytterligare stimulera den ekologiska produktionen samt generera ungefär 400 miljoner kronor varje år till miljöarbete inom jordbruket. Vid sidan av detta satsar vi även inom ramen för vår nya satsning Sverige – det hållbara matlandet, samt anslår extra medel till Livsmedelsverket för att arbeta aktivt med livsmedelsproduktionens miljöpåverkan. Vi vill bl.a. att det tas fram en handlingsplan för att minska köttkonsumtionen, på så sätt minskar både utsläppen samt möjligheten att föda upp djur på ett mer etiskt sätt ökar.

Vänsterpartiet vill stärka arbetet för djuren genom att inrätta en djurskyddsombudsman. Vi vill utforma en handlingsplan för att minimera antalet djur i djurförsök. Vi vill kraftsamla kring djurskyddskontrollen. Vi vill återinföra möjligheten att ta ut kontrollavgifter för kontrollanterna för en förbättring av verksamheten. Vi lägger också fram ett förslag för att förbjuda dagens form av pälsdjursuppfödning. Vi vill också undersöka möjligheten att ta ut en avgift för djurtransporter. På så sätt skulle lokal produktion stimuleras och resurser skapas till djurskydd och miljö.

5.3 Investeringar i ett hållbart arbetsliv med plats för fler

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och ökat demokratiskt inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. Vår politik syftar till att bryta de strukturer som diskriminerar och utestänger grupper av människor från arbetsmarknaden och avskaffa de könsrelaterade skillnaderna i lön, inkomst och arbetsvillkor.

För att uppnå det krävs starka fackförbund som tar tillvara de anställdas rättigheter i kollektivavtalen och en arbetsrätt som garanterar schysta spelregler på arbetsmarknaden.

Dessutom behövs en arbetsmarknadspolitik som satsar på aktiva och kunskapshöjande åtgärder för att underlätta strukturomvandling, omställning och en god matchning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken måste också understödjas av en offensiv utbildningspolitik där människor ges möjlighet till livslångt lärande.

5.3.1 Investera i utbildning för jobb

Många som i dag är arbetslösa saknar grundläggande utbildning från grund- eller gymnasieskola. Samtidigt krävs ofta minst gymnasieutbildning för att få ett arbete och det är även nödvändigt för att kunna vidareutbilda sig på yrkeshögskola eller universitet. Vi vet att ungdomar som saknar gymnasieexamen löper stor risk att bli långvarigt arbetslösa eller fastna i korta anställningar med återkommande arbetslöshetsperioder emellan. För att förebygga detta och ge människor större valmöjligheter på arbetsmarknaden inför vi en rätt att läsa in gymnasieskolan. För att uppmuntra till studier inför vi ett särskilt studiebidrag för unga arbetslösa på motsvarande nivå som hela studiemedlet. Även arbetslösa som är fyllda 25 år kommer att erbjudas gymnasiestudier inom vuxenutbildningen med en förmånlig finansiering, aktivitetsstöd eller studiemedel med högre bidragsdel. Totalt utökar vi vuxenutbildningen med drygt 25 000 platser.

Trots en hög arbetslöshet saknas yrkesarbetare inom flera branscher och yrken. Yrkeshögskolans utbildningar är förankrade i den lokala och regionala arbetsmarknaden och kan därför snabbt möta dess behov. De utbildningar som beviljas bidrag är inriktade mot yrken där det finns efterfrågan på utbildad arbetskraft. Myndigheten för Yrkeshögskolan menar att intaget kan fördubblas med bibehållen kvalitet. Vi avsätter medel till 5 000 fler platser vid Yrkeshögskolan än regeringen.

Regeringen har tillfälligt utökat antalet platser i högskolan 2010 och 2011 med 10 000 platser eftersom antalet sökande ökade som en följd av lågkonjunkturen och att det var ovanligt stora årskullar som gick ut gymnasieskolan. Söktrycket är fortfarande rekordhögt och behovet av högskoleutbildade kommer att öka. Vi förlänger därför satsningen på 10 000 extra högskoleplatser i tre år.

5.3.2 En effektiv arbetsförmedling och en aktiv arbetsmarknadspolitik

En sammanhållen statlig Arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen ska utgöra en integrerad del i den svenska arbetsmarknadsmodellen, där samverkan sker med parterna och lokala och regionala aktörer spelar en viktig roll. Vi vill avveckla systemet med s.k.

kompletterande aktörer och privata jobbcoacher. De pengar som går till att upphandla, administrera och betala dessa aktörer gör bättre nytta i Arbetsförmedlingens egen verksamhet som går att kontrollera och utvärdera.

Jobsökaktiviteter och coachning, i och utanför massåtgärderna jobbgarantin för unga och jobb- och utvecklingsgarantin, slukar i dag det mesta av de resurser som regeringen avsätter för arbetsmarknadspolitiken. Den politiken har lett till en explosionsartad ökning av långtidsarbetslösheten, samtidigt som det är brist på arbetskraft inom vissa yrken.

Vänsterpartiet slopar de rigida garantiprogrammen, och satsar i stället på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Arbetsförmedlingen ska ha större frihet att erbjuda arbetslösa aktiva insatser som utbildning, riktat anställningsstöd eller praktik vid den tidpunkt som efter en individuell bedömning anses lämpligt, utan att invänta en fast tidsgräns.

5.4.2.1 Avskaffa tvångsarbetet i Fas 3

Regeringens mest kränkande åtgärd är den s.k. Fas 3 dit långtidsarbetslösa hänvisas. Deltagarna får ingen lön, utan tvingas jobba för att behålla aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. Arbetsgivarna däremot får en ersättning på 5 000 kronor per månad och deltagare de tar emot. Fas 3 har blivit en lukrativ marknad för dem som har som affärsidé att tjäna pengar på arbetslösheten. För deltagarna har däremot inga positiva arbetsmarknadseffekter kunnat uppmätas. Efter omfattande kritik av Fas 3 har regeringen öppnat för att deltagarna ska kunna erbjudas kortare arbetsmarknadsutbildningar och särskilt anställningsstöd. Det förändrar inte det grundläggande att exploatering av deltagarna och undanträngning av riktiga jobb är inbyggd i själva åtgärden.

Vi avskaffar därför Fas 3 och erbjuder i stället aktiva insatser utformade utifrån den enskildes behov. I dag är drygt 27 000 personer med mycket olika bakgrund och behov placerade i Fas 3. Det är därför inte en, utan flera alternativa åtgärder som behövs för att erbjuda dem en bättre väg tillbaka till arbetslivet. Vi inrättar 10 000 årsplatser i subventionerade övergångsjobb under perioden 2012–2014. Anställningarna kan ske inom stat, kommun, landsting eller entreprenör anlitad av dessa organisationer samt i ideella organisationer. Övergångsjobbet får pågå i högst 2 år. Deltagarna ska ha lön enligt kollektivavtal.

Utöver den satsningen bereder vi plats för Fas 3-deltagare i yrkesutbildning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, yrkeshögskolan eller som anställd lärling.

Ytterligare ett antal platser öronmärks för gruppen i vår utbildningssatsning, med möjlighet att läsa in grundskole-, gymnasie- eller högskolekurser med förmånliga villkor. Sammantaget får samtliga deltagare i Fas 3 en alternativ insats med vårt förslag.

5.4.2.2 Generationsväxling i stället för sänkt krogmoms – 25 000 jobb i framtidsyrken.

Regeringens sänkning av krogmomsen, med 5,4 miljarder kronor per år, är oansvarig och ett rent slöseri med skattebetalarnas pengar. Det finska försöket med sänkt moms på frisörtjänster och krogar har inte lett till ökad sysselsättning. Det finns ingenting som tyder på att resultatet kommer att bli annorlunda i Sverige. Vänsterpartiet avvisar regeringens sänkning av krogmomsen och använder i stället samma budgetutrymme för ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet.

Rekordstora pensionsavgångar kommer att ske i statlig förvaltning och annan offentlig verksamhet de närmaste åren. I stället för att låta nyutexaminerade unga gå arbetslösa underlättar vi traineeanställningar vid de myndigheter och förvaltningar som inom kort måste börja rekrytera ny arbetskraft. Genom att äldre anställda handleder nyanställda tas kunskaper och erfarenheter tillvara och överförs till nästa generation. Vi avsätter medel till 11 250 årsanställningar per år 2012–2014. Stöd utgår med hälften av den totala lönekostnaden för en arbetstagare som fyllt 60 år och är handledare till en nyanställd.

Också inom äldreomsorgen finns det stora rekryteringsbehov de kommande åren. Samtidigt saknar en stor andel av personalen i äldreomsorgen relevant yrkesutbildning. Vi satsar därför på ett kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen. Under utbildningen bereds nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Dessa ska i första hand rekryteras bland arbetssökande som genomgått omvårdnadsprogrammet på gymnasiet eller Komvux. Vi inrättar 3 000 årsplatser i utbildningsvikariat år 2012. År 2013 och 2014 erbjuder vi 5 000 årsplatser per år.

Den tredje delen i vår generationsväxlingssatsning utgörs av lärlingsanställningar i bristyrken. Det är redan i dag brist på t.ex. byggnadsplåtslagare, VVS-montörer och betongarbetare. En satsning på stöd till anställning av lärlingar är en långsiktig investering. Fler lärlingsanställningar ökar möjligheterna för vuxna att skaffa sig en kvalificerad yrkesutbildning. Vi avsätter därför medel till anställningsstöd till hälften av den totala lönekostnaden plus bidrag till handledartillägg med 100 kronor per arbetsdag under det första lärlingsåret för att uppmuntra lärlingsanställningar. Anställningsstödet kan även användas under färdigutbildningsåret för dem som har examen från

yrkesförberedande gymnasieprogram. Det kommer att finnas 11 000 årsanställningsstöd att fördela till arbetsgivare som anställer en arbetslös som lärling under 2012 och 8 000 årsanställningsstöd under åren 2013 och 2014.

Satsningen möjliggör sammanlagt 25 000 årsanställningar per år för unga arbetslösa. Anställningar som behövs för att vårt samhälle ska fungera och utvecklas. På både kort och lång sikt är det en betydligt säkrare investering än att ge krogägarna skattelättnader.

5.4.2.3 Övriga anställningsstöd

För att minimera undanträngning och dödviktseffekter vill vi ändra reglerna för Nystartsjobben så att de i fortsättningen anvisas av Arbetsförmedlingen. För att garantera kvaliteten ska de också godkännas av berörd facklig organisation och anställnings- och lönevillkoren ska vara i enlighet med kollektivavtal.

Det är ofta lättare för den som har ett arbete att starta eget än för den som är arbetslös. Vi vill därför att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie. Vi avsätter medel till 1 000 företagsvikariat per år 2012–2014.

5.4.2.4 Mer och bättre arbetsmarknadsutbildning

Det behövs fler platser i arbetsmarknadsutbildningar. De ska riktas in på områden där det riskerar uppstå flaskhalsar och brister och underlättar därmed strukturomvandling och leder ofta till varaktig anställning. Vi vill att det ska gå att få en fullständig yrkesutbildning genom att delta i arbetsmarknadsutbildning. Därför tar vi bort 6-månadersgränsen. Särskild vikt ska läggas vid att erbjuda utbildningar till kvinnor, som länge varit underrepresenterade i arbetsmarknadsutbildningarna. Vi tillför 5 000 fler årsplatser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen än regeringen varje år 2012–2014.

5.4.2.5 Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar

Det viktigaste för att riva ner de hinder som personer med funktionsnedsättningar möter i arbetslivet är generellt ökad tillgänglighet, bättre kunskaper om funktionsnedsättningar, intensifierade informationsinsatser och framför allt ändrade attityder. Vänsterpartiet driver därför sedan länge kravet att bristande tillgänglighet ska klassas som diskriminering. Om arbetsplatserna redan är tillgänglighetsanpassade minskar trösklarna för att anställa personer med funktionsnedsättningar.

Vi välkomnar den utökning av antalet lönebidragsanställningar regeringen gör i det s.k. kulturarvslyftet. Vi menar dock att målgruppen för lönebidragsanställningarna har

avgränsats för snävt. Alla arbetslösa som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bör kunna få ta del i satsningen.

Vi anser också att taket för lönebidragsersättningen behöver höjas, då dagens låga nivå enligt såväl arbetsförmedlingen som arbetsgivare utgör ett hinder för att anställa personer med lönebidrag. Vi anslår medel för att höja taket med 2 000 kronor per månad. Det innebär att lön upp till 18 700 kronor får ligga till grund för bidraget. Samma takhöjning sker för Skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning och Trygghetsanställning.

Samhall AB:s grundläggande och viktigaste uppdrag är att erbjuda arbete åt dem som har det allra svårast att hitta jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Regeringen vill nu införa tillfälliga anställningar på Samhall AB för personer som utförsäkrats från sjukförsäkringen. Vi säger definitivt nej till visstidsanställningar på Samhall. De som har det svårast på arbetsmarknaden ska kunna känna sig trygga i anställningen när de kommer till Samhall. Vi välkomnar däremot utökningen av antalet platser, men det ska vara tillsvidareanställningar.

5.3.3 Arbetsmiljö

Kraven i arbetslivet har höjts. Underbemanning, minskad tid för återhämtning och mindre kontroll över det egna arbetet leder till stress och belastningsskador. Det höga antalet långvariga sjukperioder, inte minst bland kvinnor, måste ses i ljuset av detta. Rehabiliteringen måste bli bättre och arbetsplatserna anpassas så att människor kan komma tillbaka i arbete. Vi vill införa sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt ansvar i dessa frågor.

Det systematiska förebyggande arbetet är av avgörande betydelse för att på sikt minska belastningen och ohälsan i arbetslivet. Arbetsmiljöarbetet måste stärkas och utvecklas. Vi avsätter därför årligen 60 miljoner kronor mer än regeringen till Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete, 40 miljoner kronor mer till utbildning av skyddsombud och 10 miljoner kronor mer till de regionala skyddsombudens verksamhet.

5.3.4 Allmän och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring

Efter regeringsskiftet 2006 raserade regeringen snabbt och strategiskt viktiga grundstenar i arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen har blivit ett dåligt fungerande lappverk som saknar röd tråd. Bara en tredjedel av de arbetslösa har i dag rätt till ersättning och bara 4 procent av dem som förlorat ett heltidsarbete får ut 80

procent av tidigare inkomst. Sammantaget har arbetslöshetsförsäkringen blivit mycket sämre, dyrare att vara ansluten till och mer orättvis.

Försäkringen behöver reformeras i grunden. Vi vill lyfta ut arbetslöshetsförsäkringen ur socialförsäkringsutredningen och i stället tillsätta en separat utredning med uppdrag att se över hela regelverket. Det är dock nödvändigt att snarast genomföra ett antal förändringar som minskar de negativa effekterna av regeringens sabotage mot arbetslöshetsförsäkringen och återupprättar arbetslöshetsförsäkringen som en inkomst- och omställningsförsäkring.

Vi höjer taket, den högsta dagpenningen, till 930 kronor och golvet till 400 kronor från den 1 januari 2012. Det innebär att den som har blivit av med en heltidsanställning och kvalificerar sig för ersättning som mest kan få ut 20 460 kronor brutto per månad. Det motsvarar 80 procent av en månadslön på 25 575 kronor. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexerar vi beloppen till löneutvecklingen. Vi höjer också ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd. Vi minskar också antalet karensdagar med två per år för att på sikt ta bort dem helt. Vi tar också bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet.

Regeringens s.k. arbetslöshetsavgift gör medlemsavgifterna till a-kassorna orimligt höga och orättvist differentierade. Avgiften behövs inte för finansieringen av försäkringen eftersom den är kraftigt överfinansierad. Vi avskaffar därför arbetslöshetsavgiften. Ingen kommer då att behöva betala mer än cirka 100 kronor per månad i medlemsavgift till sin a-kassa. Vi inför också avdragsrätt för medlemsavgiften.

5.4.3.1 Bättre grundförsäkring – Färre i bidrag

Regeringen har gjort det betydligt svårare att kvalificera sig till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Den som jobbar deltid eller har tillfälliga jobb ställs i dag ofta helt utanför arbetslöshetsförsäkringen. Det är inte heller längre möjligt att kvalificera sig till ersättning från grundförsäkringen genom studier.

Det har lett till att framför allt unga och nyanlända invandrare är hänvisade till att leva på släktingar eller söka bidrag hos kommunen om de blir arbetslösa. Det är inte rimligt. Vi föreslår därför en kraftig förstärkning av grundförsäkringen.

Vi föreslår att alla som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet. Grundvillkoren i 9 § innebär att den sökande ska vara anmäld på Arbetsförmedlingen, vilja och kunna ta ett lämpligt arbete, medverka till handlingsplan och aktivt söka men inte kunna få ett arbete. Bland andra

ungdomar som tidigare skulle ha omfattats av studerandevillkoret, deltidsarbetande och utlandsfödda som inte har hunnit etablera sig på arbetsmarknaden kommer att kunna ta del av grundförsäkringen med vårt förslag.

5.3.5 Ett jämställt arbetsliv fritt från diskriminering

Att kvinnor har lägre löner och sämre arbetsvillkor än män är en strukturell orättvisa som måste angripas på flera sätt. Vi vill stärka rätten till fasta jobb på heltid och avsätter resurser för att skapa utrymme för bättre löner och arbetsvillkor hos offentliga arbetsgivare. Vi vill också se en generell arbetstidsförkortning som gör det möjligt för fler att orka jobba heltid utan att slita ut sig.

Brister i den offentliga barn- och äldreomsorgen utgör i dag ett allt större hinder för framför allt kvinnor att förvärvsarbeta. Rätten till barnomsorg är idag begränsad till vardagar på dagtid, medan en snabbt växande andel av befolkningen jobbar på kvällar, nätter och helger. I synnerhet gäller det i kvinnodominerade serviceyrken. Andelen anhöriga som vårdar äldre har ökat trendmässigt det senaste decenniet. Majoriteten av dem är kvinnor, som i allt högre grad tvingas avstå från lönearbete för att i stället utföra oavlönat omsorgsarbete. Vänsterpartiets stora satsningar på utbyggd och förbättrad äldreomsorg och ökad tillgång till barnomsorg på obekvämlig arbetstid är centrala för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Ska den strukturella diskrimineringen av kvinnor i arbetslivet upphöra måste ansvaret för obetalt hushållsarbete och uttaget av föräldraledigheten fördelas jämnare mellan kvinnor och män. En nyckelreform för att nå det målet är individualiserad föräldraförsäkring, som vi avsätter medel för i denna motion. I gengäld avskaffar vi regeringens jämställdhetsbonus, som inte haft några mätbara effekter på uttaget av föräldraledigheten.

Vi vill också skärpa kraven på arbetsgivare att bedriva aktivt jämställdhetsarbete och genomföra lönekartläggningar och upprätta handlingsplaner för jämställda löner.

Diskrimineringen i arbetslivet drabbar inte endast kvinnor. Arbetsmarknaden genomsyras av normativa föreställningar och strukturer som gör att människor särbehandlas på grund av etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet, funktionshinder och annat som saknar relevans för förmågan att utföra ett arbete. Arbetet med att förebygga och motverka diskriminering oavsett diskrimineringsgrund måste i högre grad än i dag ske systematiskt ute på arbetsplatserna. Vi vill därför skärpa kraven på aktivt förebyggande arbete och ge Diskrimineringsombudsmannen mer

resurser och tydligare uppdrag att arbeta med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering. Vi stärker DO:s arbete med aktiva åtgärder med 10 miljoner kronor per år 2012–2014.

5.4 Rättvisa skatter

5.4.1 Målsättningen med skattepolitiken

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade, generella välfärden. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov.

Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Vänsterpartiet vill därför betona vikten av att eftersträva ett system som är enhetligt och likformigt, och som har så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärker vi välfärden och skapar rättvisa konkurrensvillkor för företagen.

Under förra mandatperioden genomförde regeringen stora skattesänkningar. Politiken har inneburit ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som den bidragit till att urholka skattebaserna. Den privata konsumtionen har tillåtits att öka på bekostnad av den offentliga. I och med det urholkas resurserna till välfärden och möjligheterna till nödvändiga reformer och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser. Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare genom bl.a. slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt för exklusiva villor och inte minst genom rejäla inkomstskattesänkningar. Samtidigt betalar pensionärer, sjuka och arbetslösa i dag mer i skatt än friska löntagare. Detta menar vi är orättvist, ineffektivt och skadar dessutom skattesystemets legitimitet. Regeringens skattesänkningar har även på ett påtagligt sätt ökat mäns nettoinkomster jämfört med kvinnors.

Vi menar att bristerna i skattesystemet i dag är så stora att det krävs en översyn av hela skattesystemet. Vi föreslår i separat motion 2011/12:V420 att det tillsätts en parlamentarisk utredning med ett sådant uppdrag. I den här motionen presenteras en rad förslag som syftar till att öka rättvisan i skattesystemet och därmed i samhället i övrigt. Våra skatteförslag finns i tabell 6 i kapitel 7 i den här motionen. I samma tabell finns också ställningstaganden med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för 2012, som avser skatter och inkomster.

5.4.2 Inkomstskatter

Vänsterpartiet har i den här motionen presenterat en ekonomisk politik för bl.a. ökad kvalitet och fler jobb i välfärden, investeringar i framtidens infrastruktur och klimatsmarta bostäder, och föreslagit ett generationsväxlingsprogram som skapar 25 000 nya jobb i både privat och offentlig sektor.

För detta krävs större skatteintäkter än i dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en koppling till satsningar på t.ex. sjukvård, äldreomsorg och en bra skola.

I motsättning till detta står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik, där den enskilt största posten är det s.k. jobbskatteavdraget. Vi i Vänsterpartiet är mycket kritiska till jobbskatteavdraget som är en del av regeringens politik för låga löner. Vi arbetar därför för att jobbskatteavdraget stegvis avskaffas till förmån för en rättvis och likformig beskattning. För det första så ger jobbskatteavdraget störst skattesänkningar vid höga inkomster, och gynnar män framför kvinnor. För det andra är beläggen för att jobbskatteavdraget skulle skapa några jobb mycket svaga. Regeringens egna beräkningar som säger att jobbskatteavdraget kommer att ge 75 000 fler sysselsatta på ”lång sikt”, innebär en kostnad om nästan en miljon kronor per jobb! Dessutom innebär jobbskatteavdraget att man betalar olika mycket i skatt på sin inkomst beroende på ifall inkomsten utgörs av t.ex. pension, föräldrapenning eller lön. Det tycker vi är fel.

Inför 2012 års budgetproposition hade regeringen aviserat ytterligare ett steg i jobbskatteavdraget. Trots att regeringen envist hävdar att jobbskatteavdraget ger jobb, och trots att arbetslösheten uppgår till 7,4 procent, avstår regeringen i budgetpropositionen från att lägga det tidigare aviserade förslaget. Vänsterpartiet välkomnar beskedet. För oss är skattesänkningar inte prioriterat när investeringsbehoven är så stora. Dessutom visar det uteblivna jobbskatteavdraget att regeringen saknar visioner och inte ens själv längre tror på sin s.k. arbetslinje.

Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Därför menar Vänsterpartiet att det krävs en viss progressivitet i systemet, och föreslår höjd skatt vid högre inkomster. Med vår politik får alla löntagare med månadsinkomster som understiger 28 000 kronor betala samma inkomstskatt som med dagens regler. För inkomster som är högre än så görs en avtrappning av jobbskatteavdraget, alltså en skattehöjning. Om man tjänar mer än 50 000 kronor i månaden får man inget jobbskatteavdrag. Vi föreslår också en långsammare uppräknings av skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt. Med vår politik görs uppräknings med utgångspunkt i

förändringen i konsumentprisindex med tillägg av en procentenhet. Tabellen nedan visar hur löntagares nettoinkomster förändras med Vänsterpartiets politik.

Tabell 2 Förändrad inkomstskatt med Vänsterpartiets politik, år 2012

Månadslön	Förändrad inkomstskatt/månad
15 000 kr	0
18 000 kr	0
20 000 kr	0
25 000 kr	0
35 000 kr	-645 kr
50 000 kr	-1 620 kr

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att det finns starka parter på arbetsmarknaden. De fackliga organisationerna är de viktigaste aktörerna i arbetet för att förbättra villkoren i arbetslivet och öka arbetstagarnas inflytande på arbetsplatserna. För att fler ska välja att organisera sig i facket inför vi avdragsrätt för medlemskap i facklig organisation.

Regeringens s.k. arbetslöshetsavgift gör medlemsavgifterna till a-kassorna orimligt höga och orättvist differentierade. Avgiften behövs inte för finansieringen av försäkringen eftersom den är kraftigt överfinansierad. Vi avskaffar därför arbetslöshetsavgiften. Ingen kommer då att behöva betala mer än cirka 100 kronor per månad i medlemsavgift till sin a-kassa. Vi inför också avdragsrätt för medlemsavgiften. I tabell 3 ges exempel på hur olika individers inkomst påverkas vid olika inkomstnivåer samt medlemskap i fack och a-kassa.

Tabell 3 Inkomstförändring med Vänsterpartiets politik. Effekt av inkomstskatteförändring, skattereduktion för medlemskap i fack och a-kassa samt slopad arbetslöshetsavgift, år 2012.

Yrkesgrupp	Fackförbund	Arbetsinkomst/månad	Förändring V-politik/månad
Servitör	Hotell- och restaurang	18 000 kr	360 kr
Undersköterska	Kommunal	20 000 kr	165 kr
Metallarbetare	IF Metall	25 000 kr	200 kr
Handläggare	Unionen	35 000 kr	-485 kr
Civilingenjör	Sveriges Ingenjörer	50 000 kr	-1 530 kr

Vänsterpartiet värnar principen om lika skatt vid lika inkomst, och menar att vi måste tillbaka till en likformig inkomstbeskattning. För att ta ett steg i den riktningen avsätter vi 2 miljarder kronor för att sänka inkomstskatten för de grupper som hittills inte fått del av regeringens skattesänkningar. Cirka 600 000 sjuka, arbetslösa, förtidspensionärer m.fl. berörs. Dessa personer får med vårt förslag cirka 300 kronor per månad i sänkt skatt.

Regeringen föreslår några förändringar på inkomstskattens område i budgetpropositionen. För det första föreslås en skattereduktion för gåvor till ideella organisationer som bl.a. ägnar sig åt hjälpverksamhet. Vänsterpartiet har en positiv syn på ideell verksamhet som vi menar utvecklar demokratin. Däremot tycker vi att det är mycket bättre att satsa pengar på den offentliga välfärden, som vi alla är med och bestämmer över och som fördelas efter behov, än på skatteavdrag för gåvor till vissa utvalda organisationer. Vi avvisar förslaget.

För det andra föreslår regeringen att schablonavdraget för att hyra ut sin bostad i andrahand höjs från 18 000 till 21 000 kronor årligen. På så sätt ska flera ”boendetillfällen” skapas. Vänsterpartiet säger nej till förslaget och vill i stället möta bostadsbristen med bostadsbyggande. I den här motionen föreslår vi därför ett investeringsstöd för att kunna öka nyproduktionen av miljövänliga hyresrätter.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster – det s.k. RUT-avdraget – infördes år 2007. Vänsterpartiet avvisade förslaget och har sedan dess fortsatt att vara kritiska. RUT-avdraget används i första hand av höginkomsttagare och är dessutom ett slag i luften i strävandena att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi avvisar alltså även fortsättningsvis RUT-avdraget och vill i stället använda pengarna till att finansiera 15 000 platser i barnomsorg som är tillgänglig på kvällar, nätter och helger då allt fler småbarnsföräldrar faktiskt jobbar. Vi föreslår också att dagens ROT-avdrag som enbart riktar sig till villaägare och bostadsrättsinnehavare slopas och ersätts med ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Villaägare som genomför energieffektiviseringsåtgärder ska även fortsättningsvis kunna få avdrag för dessa åtgärder.

5.4.3 Socialavgifter m.m.

Vänsterpartiet vill minska företagens sjuklönekostnader. I en separat motion ”Bättre villkor för småföretag” (V421) föreslår vi att mindre företag med upp till 10 anställda helt ska slippa betala 14 dagars sjuklön. Företag med upp till 10 anställda ska omfattas

helt medan en avtrappning sker i företag med 11–15 anställda. Även om mindre företag som kollektiv har en lägre sjukfrånvaro än genomsnittet kan sjuklönekostnader ge upphov till problem i det enskilda företaget, exempelvis avbrott i verksamheten som påverkar resultatet. Genom förslaget avlastas företagen ekonomiskt samtidigt som utestängningseffekter på arbetsmarknaden minskar.

Under föregående mandatperiod sänkte regeringen arbetsgivaravgifterna för företag som har anställda i en viss ålder. Syftet har sagts vara att skapa jobb, men utvärderingar visar att nedsättningen av socialavgifterna för personer under 26 år är ineffektiv och har haft en mycket begränsad effekt på sysselsättningen. Vänsterpartiet föreslår därför att nedsättningen tas bort.

Vänsterpartiet vill även slopa nedsättningen av den särskilda löneskatten för äldre. Syftet var enligt regeringen att göra det mer attraktivt för arbetsgivare att behålla och anställa äldre arbetskraft. Denna möjlighet kommer dock inte alla till del. Människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter orkar sällan arbeta fram till dagens pensionsålder, varför förslaget i stället bidrar till orättvisa mellan olika grupper äldre.

5.4.4 Företagsskattefrågor

Vänsterpartiet eftersträvar att så långt som möjligt ha ett enhetligt och likformigt regelsystem med få undantag, som är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilde företagaren. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inlåsnings effekter och en snedvriden konkurrens.

Regeringen har under mandatperioden infört många undantag från dessa principer. Man har bl.a. sänkt arbetsgivaravgifterna för företag som har anställda i en viss ålder, och beslutat att gynna vissa branscher skattemässigt. I höstens budgetproposition föreslår regeringen ytterligare en ineffektiv ”sysselsättningsåtgärd” i och med att förslaget att sänka restaurangmomsen från 25 till 12 procent. Erfarenheterna från Finland, där man sänkt momsen på såväl restaurang- som frisörverksamhet, visar att sysselsättningseffekterna är närmast obefintliga. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag och vill i stället använda pengarna till ett generationsväxlingsprogram som genom lärlingsanställningar i bristyrken, utbildningsvikariat i äldreomsorgen och traineeanställningar skapar 25 000 nya jobb i både privat och offentlig sektor.

Vi vill höja bolagsskatten till 28 procent. Det hävdas ofta i debatten att bolagsskatterna i Sverige måste sänkas av internationella konkurrensskäl, men den svenska s.k. effektiva genomsnittliga bolagsskatten ligger i dag lägre än i de flesta

länder i Västeuropa. Det beror på att den svenska företagsbeskattningen är konstruerad med generösa möjligheter till överavskrivningar, avsättning till periodiseringsfonder m.m.

Det förekommer i dag en omfattande skatteplanering med hjälp av koncerninterna lån. Skatteplaneringen leder till ett intäktsbortfall i miljardklassen. Skatteverket konstaterar att grundproblemet är att det finns ett mycket stort incitament för företagen att av skatteskal etablera koncerninterna skuldförhållanden. Med anledning av detta föreslår Vänsterpartiet i separat motion ”Bekämpa skattefusk och svartarbete” (V423) att avdragsrätten för koncerninterna lån slopas. I motionen presenteras även andra åtgärder för att kraftfullt bekämpa skattefusk.

Samtidigt som Vänsterpartiet föreslår att bolagsskatten ska höjas så riktar vi satsningar till små och medelstora företag. Slopandet av sjuklöneansvaret är ett sådant, en generös skattereduktion för stöd till forskning och utveckling i små och medelstora företag är ett annat. Stödet ska avse högst 30 procent av företagets kostnader för forskning och utveckling upp till ett tak på 2,5 miljoner kronor. Alla företag med upp till 250 anställda ska omfattas.

5.4.5 Kapital- och egendomsskatter

Regeringens förändringar av fastighetsskatten och slopandet av förmögenhetsskatten har bidragit till att inkomstklyftorna i Sverige har ökat. Personer som äger lyxvillor har fått en rejäl skattesänkning, samtidigt som vanliga småhusägare bara har fått se sin fastighetsskatt byta namn till fastighetsavgift.

Vänsterpartiets principiella hållning är att fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Fastigheter är också en viktig och stabil skattebas. Vi menar att beskattningen måste utformas med krav på förutsägbarhet, men också uppfattas som rättvis. Därför bör marknadsvärdet tillåtas slå igenom mer i beskattningen av ägda bostäder än vad det gör i dag. Med utgångspunkt i dagens regler föreslår vi att villor med ett taxeringsvärde på 3 miljoner kronor eller mer, förutom fastighetsavgiften, även beskattas med en procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 3 miljoner kronor. Det innebär att cirka sex procent av småhusen får höjd skatt jämfört med dagens regler. Samtidigt föreslår vi att begränsningsregeln i fastighetsskatten ska finnas kvar och utvidgas till att omfatta alla. Ingen kommer därmed att betala mer än fyra procent av sin inkomst i fastighetsskatt, inklusive den s.k. kommunala fastighetsavgiften.

I dag ges möjlighet till uppskov med reavinstskatten vid försäljning av bostad upp till ett tak på 1,45 miljoner kronor. Uppskoven uppgår till cirka 220 miljarder kronor. Det innebär utestående skatteintäkter på nästan 50 miljarder kronor, vilket är mer än statens totala kostnad för t.ex. försvaret. Förutom att staten alltså riskerar att gå miste om viktiga intäkter så bidrar de generösa uppskovsmöjligheterna till att driva upp bostadspriserna. Vänsterpartiet menar att uppskovsmöjligheterna på sikt ska tas bort. I ett första steg föreslår vi att taket sänks till 1 miljon kronor.

Vänsterpartiet anser att skattemässig neutralitet ska råda mellan olika kategorier av bostäder med olika upplåtelseformer. I dag är hyresrätten missgynnad. Därför vill vi ta bort fastighetsskatten för hyreslägenheter. Ett borttagande av fastighetsskatten för hyresrätter sänker också boendekostnaderna för hyresgästerna. Vi föreslår också att varje studentkorridor ska beskattas som en bostad i stället för att det som i dag tas ut en avgift för varje rum. På så sätt kan boendekostnaderna för studenter sänkas.

Vänsterpartiet vill utreda utformningen av en förmögenhetsskatt som kan införas år 2013. Samtidigt som den förra förmögenhetsskatten hade brister kan vi konstatera att de som tidigare betalade förmögenhetsskatt tillhörde de övre inkomstskikten.

På motsvarande sätt vet vi att den tidigare arvs- och gåvoskatten hade en utjämnande effekt på inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Vi föreslår därför att det från år 2013 införs arvsbeskattning som betalas av dödsboet innan ett arv skiftas. Även utformningen av en sådan skatt bör utredas väl. Utgångspunkten är att arv mellan makar och sambos undantas, liksom näringsstillgångar vid företagsövertagande. En preliminär bedömning är att skattesatsen sätts till 10 procent och att det medges ett grundavdrag på 200 000 kronor. Införandet av en sådan arvsbeskattning kräver också det införs en skatt på gåvor, annars är risken för skatteundandragande stor.

5.4.6 Punktskatter på alkohol och tobak

Regeringen har tidigare aviserat att man hade för avsikt att höja punktskatterna på alkohol och tobak. Vänsterpartiet vill intensifiera arbetet för en bättre folkhälsa och minska tobakens skadeverkningar. Vi välkomnar därför att regeringen presenterar ett förslag på höjd tobaksskatt i budgetpropositionen. Dessvärre låter regeringen bli att presentera något förslag om höjd skatt på alkohol. Det är viktigt med en restriktiv och solidarisk alkoholpolitik. Alkoholkonsumtionen bör av folkhälsoskäl hållas tillbaka. Ett viktigt styrmedel är priset. Vi vill därför genomföra den höjning av alkoholskatterna

som regeringen aviserade i våras. Förslaget innebär att en flaska vin kommer att bli cirka tre kronor dyrare.

5.4.7 Skatter som styrmedel i miljöpolitiken – gröna skatter

Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljöomställningen. Priset på transporter ska inkludera kostnader för miljöskador, hälsoeffekter, trafikolyckor och andra samhällsekonomiska kostnader. Bensin- och dieselskatten är ett effektivt ekonomiskt styrmedel för att styra till transporter som är bättre för miljön, liksom satsningar som skapar möjligheter för fler att resa kollektivt. Vänsterpartiet bedömer därför att det finns ett behov av att höja drivmedelskatterna. Vi vill höja bensin- och dieselskatterna varje år fram till 2014. För den som tankar betyder vårt förslag att bensinen blir cirka 20 öre dyrare per år. På tre år innebär höjningen en prisökning med cirka 60 öre vid pump. För diesel är samma siffror en höjning med 14 öre per liter. Totalt på tre år blir det alltså cirka 43 öre mer per liter vid pump.

Höjningar av drivmedelskatterna skapar oönskade effekter för personer med låga inkomster och för boende i glesare bygder. Därför är det viktigt att hitta kompensatoriska åtgärder för dessa grupper. I motion ”Miljöanpassad vägtrafik” (V241) presenterar vi en sammanhållen politik för rättvisa drivmedelsskatter som innehåller just detta. Bland de kompensatoriska åtgärderna finns bl.a. förslag om ytterligare sänkt fordonskatt i 35 glesbygdskommuner, bidrag till efterkonvertering av äldre fordon så att de kan köras på mer hållbara bränslen och en satsning på utbyggnad av förnyelsebara bränslen genom ett investeringsprogram för el och biogas. Med hjälp av bl.a. skattepolitiken vill vi också gynna kollektivtrafiken och verka för ett ökat utbud såväl i stad som på landsbygd. Bra transportmöjligheter är en nödvändighet för både enskilda och företag, och en förutsättning för en fungerande arbetsmarknad. Det bästa är självfallet om merparten av resorna kan göras med kollektiva transporter.

Även i frågan om tonnageskatt förenas hänsyn till miljö och sysselsättning. Vänsterpartiet värnar både jobben inom rederinäringen och de relativt sett miljövänliga transporterna till sjöss och vill därför lagstifta om tonnageskatt.

Flyget ska bära sina egna kostnader för miljöpåverkan. Vår utgångspunkt är att nivån på koldioxid- och energiskatt på flygfotogen ska motsvara den nivå som gäller för bensin för bilar. Därför vill vi införa en skatt på inrikesflyg i form av en schabloniserad start- och landningsavgift om 11 000 kronor per start/landning. En sådan konstruktion skulle öka incitamentet att fylla planen med resenärer och därmed minska påverkan på

miljön. Vårt förslag är inte en lika träffsäker konstruktion som en bränsleskatt, men i väntan på ändrade internationella regelverk är det ändå ett tydligt ekonomiskt styrmedel mot en minskad miljöpåverkan.

Halterna av bekämpningsmedel ökar i vattendrag, sjöar och hav vilket påverkar det marina ekosystemet negativt. Inte minst Östersjön är övergödd av näringsämnen från jordbruk och avlopp. Därför anser Vänsterpartiet att det är nödvändigt att införa en skatt på handelsgödsel.

En viktig finansieringskälla för våra investeringar i ett hållbart samhälle är effektskatten på kärnkraft. Under de senaste kalla vintrarna har förmögenhetsöverföringen från privathushåll och företag till energibolagen ökat ofantligt genom de höga elpriserna. Det har lett till stora övervinster. Vi bedömer att en höjning av effektskatten är möjlig att genomföra utan att det får någon direkt effekt på elpriset.

6 Finansiellt sparande och jobbeffekter

Tabell 4 Den finansiella effekten för offentlig sektor av Vänsterpartiets budgetförslag

% av BNP

	2012	2013	2014
Diff. mot regeringen, finansiellt sparande	-0,3	-0,1	-0,4
Vänsterpartiets finansiella sparande	-0,3	0,6	1,7
Vänsterpartiets strukturella sparande	1,7	2,3	2,6
Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld	36,2	34	30,2
Bruttoskuld med V-budget (inkl. nej till utförsäljningar statl. bolag)	36,8	34,9	31,7

Tabell 5 Fler jobb- och utbildningsplatser

	2012	2013	2014
Välfärd, infrastruktur, bostäder m.m.	42 000	55 000	82 000
Generationsväxling m.m.	36 250	35 350	35 350
Summa jobb	78 250	90 350	117 350
Utbildningsplatser	47 250	51 750	53 250
Summa jobb- och utbildningsplatser	125 500	142 100	170 600

7 Vänsterpartiets förslag till inkomstförändringar

Tabell 6 Inkomstskatter

	2012	2013	2014
Höjd skatt för löntagare (över 28 000 kr/mån)	13 700	14 800	15 900
Långsammare uppräknings skiktgränser	900	1 900	2 900
Sänkt skatt sjuka, arbetslösa m.fl.	-2 000	-2 000	-2 000
Avdragsrätt medlemskap i fack och a-kassa	-3 800	-3 900	-3 900
Avskaffa RUT-avdraget	1 850	2 040	2 240
Avdrag för energieffektivisering småhus	-300	-300	-300
Avvisar regeringens förslag (gåvor, andrahandsuthyrning)	300	310	310
Avskaffad expertskatt	760	760	760
Socialavgifter			
Slopade nedsatta socialavgifter	14 660	15 160	16 360
Slopad arbetslöshetsavgift	-2 460	-2 300	-1 820
Företagsskatter			
Höjd bolagsskatt, 28%	7 600	8 000	8 400
Nej till sänkt krogmoms	5 400	4 100	4 400
Slopad sjuklön för småföretag	-2 430	-2 430	-2 430
Skattereduktion för FoU, små- och medelstora företag	-1 200	-1 200	-1 200
Avvisar regeringens förslag 3:12-regler m.m.	280	300	310
Kapitalbeskattning			
Slopad skatt för hyreslägenheter	-1 800	-1 800	-1 800
Fastighetsskatt småhus inkl utökad begränsningsregel	900	1 000	1 000
Sänkt fastighetsskatt studentkorridor	-25	-25	-25
Sänkt tak uppskov vid bostadsförsäljning till 1 miljon kr	590	590	590
Förmögenhetsskatt		4 000	4 000
Arvsbeskattning och gåvoskatt		4 400	4 000
Nej till regeringens förslag (investeringskonto m.m.)	-1 880	2 690	2 130
Punktskatter på alkohol och tobak			
Höjd skatt på alkohol	1 430	1 160	1 210
Miljö- och energiskatter			
Höjda drivmedelsskatter	1 500	3 000	4 550
Kompensation busstrafik	-200	-300	-400

Sänkt fordonsskatt bilar i glesbygd och bussar	-260	-260	-260
Skattebefrielse låginblandning	-600	-600	-600
Sänkt fordonsskatt efterkonvertering	-400	-400	-400
Båtskatt		250	250
Klimatskatt inrikesflyg	1 400	2 800	2 800
Effektskatt kärnkraft	1 300	1 300	1 300
Skatt på handelsgödsel	380	380	380
Krediteringar med skatteanknytning			
Utbildn.vik, övergångsjobb, lärlingar, traineer	-7 876	-7 846	-7 846
Kollektivtrafik i glesbygd	-500	-1 000	-1 000
Miljardsatsning på miljonprogrammen	-1 500	-3 000	-3 000
Upprustning välfärdslokaler	-3 000	-3 000	-3 000
Ombyggnation för ökad tillgänglighet	-2 000	-2 000	-2 000
Slopat ROT-avdrag för småhus och bostadsrätter	10 000	8 000	7 000
Övrigt			
Slopa SJ:s avkastningskrav	-150	-150	-150
Naturvårdsavgift, avgift djurtransport och djurskyddskontroll	35	735	735
Scenkonstnärers pensionsvillkor	-100	-100	-100
Summa inkomstförändringar	30 504	45 064	49 294

8 Utgiftsramar och fördelning av utgifter i statsbudgeten

Förslag till utgiftsramar, miljoner kronor

Utgiftsområde	Avvikelse gentemot regeringen (V)		
	2012	2013	2014
1 Rikets styrelse	-328	-329	-330
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	±0	±0
3 Skatt, tull och exekution	+130	+130	+130
4 Rättsväsendet	-238	-470	-470
5 Internationell samverkan	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-1 905	-1 905	-1 905
7 Internationellt bistånd	+2 082	+2 563	+3 063
8 Migration	+450	+450	+450
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+5 439	+7 480	+8 442
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	+2 540	+2 490	+3 030
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	+900	+800	+800
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+4 755	+4 731	+5 071
13 Integration och jämställdhet	-445	-445	-445
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	+7 867	+9 003	+5 613
15 Studiestöd	+2 952	+3 683	+4 247
16 Utbildning och universitetsforskning	+7 834	+9 224	+10 776
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	+367	+397	+692
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning m.m., byggande konsumentpolitik	+1 615	+3 115	+3 115
19 Regional tillväxt	+50	+50	+50
20 Allmän miljö- och naturvård	+2 185	+2 185	+2 165
21 Energi	+1 280	+1 220	+1 120
22 Kommunikationer	+1 803	+4 987	+14 244
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+161	+860	+860
24 Näringsliv	+2 556	+525	+545
25 Allmänna bidrag till kommuner	+1 307	+3 022	+5 987
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	-226	-544
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	+43 356	+53 540	+66 706
Minskning av anslagsbehållningar	±0	±0	±0
Summa utgifter	+43 356	+53 540	+66 706
Myndigheters m.fl. in- o utlån Riksgäldskontoret, netto	-874	-1 332	-1 776
Kassamässig korrigerering	±0	±0	±0
Summa	+42 482	+52 208	+64 930

8.1 Utgiftsområde 1

Inom utgiftsområdet Rikets styrelse föreslår vi avslag på den utökning av regeringskansliets anslag som regeringen begär. Regeringen har inte motiverat varför någon utökning ska göras. Vi föreslår också besparingen på kungliga hov- och slottsstaten och arvodena till riksdagens ledamöter. För att bevaka och utveckla arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige föreslår vi en ny avdelning under Justitieombudsmannen (JO). Slutligen anser vi att Svenska institutet för europapolitiska studier bör läggas ner. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V560.

8.2 Utgiftsområde 2

Vänsterpartiet föreslår inga förändringar inom utgiftsområdet i denna budget.

8.3 Utgiftsområde 3

Enligt Skatteverket uppgår det s.k skattefelet till mer än 130 miljarder kronor. Myndigheten har som målsättning att halvera detta fel till 2014. Vänsterpartiet anvisar 100 miljoner kronor mer än regeringen till Skatteverket för att stärka arbetet mot skattefusk och svartarbete och öka möjligheten för Skatteverket att nå målet om en halvering till 2014. Kronofogdemyndigheten anvisas 30 miljoner kronor utöver regeringsförslaget för att förebygga och motverka överskuldssättning samt för arbetet mot grov organiserad brottslighet. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V422.

8.4 Utgiftsområde 4

Vänsterpartiet vill återinföra villkorad halvtidsfrigivning för förstagångsdömda, vilket innebär en besparing. Vidare föreslår vi medel för ett förbättrat innehåll i kriminalvården och frivården, inrättande av en Fångombudsman och inrättande av en ny myndighet som ska utreda misstänkta brott inom polisen. Vi föreslår att förvaltningsrätten förstärks för att förbättra handläggningen av överklaganden som gäller bl.a. sjukförsäkringsärenden. Vi avvisar delar av den föreslagna höjningen av anslaget till Säpo. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V539.

8.5 Utgiftsområde 5

Vänsterpartiet föreslår inga förändringar inom utgiftsområdet i denna budget.

8.6 Utgiftsområde 6

Grunden för Försvarsmaktens förmåga är alltid att kunna genomföra väpnad strid för att försvara landet men också att till vissa delar bistå civilsamhället vid stora kriser och katastrofer. För att kunna göra detta är både värnpliktsorganisation och frivillighet viktig. Ett system med ett mindre antal heltidsanställda som snabbt kan agera, ett antal frivilliganställda som med ett kortare varsel kan sättas in och är så övade att de snabbt kan fungera och ett värnpliktssystem där en större mängd kan kallas in och med en relativt kort övningstid kan lösa uppgifter som behövs är det vi siktar på att få igång i en relativt nära framtid. För 2012 görs inga stora förändringar i vår budget dock.

I kommande budgetar kommer vi att precisera mer vilka resurser som behövs.

Det som framför allt behöver förändras är mönstringsförfarandet. En förstärkning av Rekryteringsmyndigheten behövs så småningom för att påbörja uppbyggandet av en större värnpliktsorganisation igen. Erfarenheter från det tidigare Pliktverket och samarbete med Rekryteringsmyndigheten krävs för att hitta rätt metoder.

Vi gör framför allt neddragningar på Förbandsverksamhet och Fredfrämjande insatser. Vi tror att förbandsverksamheten går att effektivisera. Det vi inte vill dra ner på är Hemvärnet och skyddsstyrkorna. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V234.

8.7 Utgiftsområde 7

Regeringens förslag till budget inom utgiftsområdet fyller formellt enprocentmålet för svenskt utvecklingssamarbete. Dock har regeringen, precis som tidigare år, gjort avräkningar på biståndet för att bl.a. finansiera flyktingmottagande som sker i Sverige, något som Vänsterpartiet är starkt kritiska till. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V227.

8.8 Utgiftsområde 8

Vänsterpartiet avvisar kraftigt regeringens förslag att räkna av en ökad andel av biståndsramen för flyktingkostnader. Vi avvisar därmed att finansieringen till utgiftsområdet sker på detta sätt. Vi föreslår också en nödvändig höjning och värdesäkring av dagersättningen för asylsökande samt att en bostadsersättning för

asylsökande vid eget boende införs. Vi ökar anslaget till offentliga biträden för att svara upp mot rättssäkerhetskraven inom asylprocessen. För att värna humaniteten och rättssäkerheten i asylprocessen föreslår vi i stället minskningar av kostnaderna för förvarstagande samt för avvísningar och utvisningar. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V232.

8.9 Utgiftsområde 9

Vänsterpartiet presenterar här förslag till riktade satsningar på förstärkningar av välfärden. Vi föreslår bl.a. en stor satsning på mer personal i äldreomsorgen samtidigt som vi förstärker satsningen på kompetensutveckling av personalen. De äldre måste också ha större inflytande över sin egen vardag och vi vill införa ett särskilt bidrag för att stimulera sådant utvecklingsarbete. Vi vill också stimulera utvecklingen av förenklad biståndsbedömning i hemtjänsten och genomföra ett matlyft.

Det behövs fler vårdplatser inom hälso- och sjukvården och en miljard kronor per år bör riktas för att driva på en sådan utveckling hos landstingen. Samtidigt finns behov av specialisering av personalen. För att fler sjuksköterskor ska vilja specialisera sig föreslår vi att de under utbildningsperioden ska få behålla 80 procent av sin lön. Den förebyggande hälso- och sjukvården har prioriterats ner på senare år och vi föreslår därför en förebyggandemiljard riktad till primärvården. Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver det regeringen aviserat. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V570.

8.10 Utgiftsområde 10

Vänsterpartiet vill avskaffa sjukpenningens bortre tidsgräns och ersätta den med rättigheter till stöd. Man ska lämna sjukförsäkringen när man har tillräcklig arbetsförmåga, inte på grund av att ett visst antal dagar har förflutit. Vidare vill vi ändra arbetsförmågeprövningen vid 180 dagar precis så som riksdagen har beslutat bör göras men som regeringen underlåter att genomföra.

Vänsterpartiet accepterar inte regeringen syn att återgång till arbete påskyndas om man sänker sjuka människors ersättning och vi höjer därför sjukpenningen så att den är 80 procent även efter ett års sjukskrivning. Vi höjer även sjukpenningnivån genom att avskaffa den beräkningsgrund som idag innebär att inte hela den sjukpenninggrundande

inkomsten tas med när sjukpenningens storlek fastställs. Sjukförsäkringens tak höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och sedan till 9 prisbasbelopp 2014.

För personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjer vi bostadstillägget med 170 kronor i månaden och ersättningsnivån till 67 procent.

Vi höjer Försäkringskassans anslag för att möta tidigare besparingskrav och rädda servicekontoren. Vi avsätter även medel för att införa ett rehabiliteringsregister. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V543.

8.11 Utgiftsområde 11

Vänsterpartiet föreslår en ökning av garantipensionen med 150 kronor från 2012. Vi vill också återställa beräkningsgrunden för de pensionärer som faktiskt fick en konkret sänkning av sin pension i och med saneringspolitiken under 1990-talet. Det skulle innebära en uppräknings av tilläggspensionen för dessa pensionärer med cirka 6 procent. Detta skulle innebära en satsning på att höja tilläggspensionen för de tidigare ATP-pensionärer som gick i pension 1990 eller tidigare, och omfattar personer som är födda 1925 eller tidigare. Att höja pensionerna med 6 procent för denna grupp innebär en utgiftsökning för ålderspensionssystemet med 1 400 miljoner kronor 2012. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V405.

8.12 Utgiftsområde 12

Vänsterpartiet föreslår att en individualisering av föräldraförsäkringen ska genomföras 2012 och anvisar 2 510 miljoner kronor för detta. Detta är en nödvändig reform för att ge barn tillgång till båda sina föräldrar och för att bryta den ordning på arbetsmarknaden som diskriminerar kvinnor, fördelningen mellan betalt och obetalt arbete och den föreställning om vilket ansvar kvinnor respektive män har i förhållande till sina barn. För att stärka de ekonomiska villkoren för ensamstående föräldrar föreslår vi en höjning av underhållsstödet med 200 kronor och att det samtidigt värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet. Vi föreslår även en höjning av underhållsstödet med ytterligare 200 kronor för barn från det år de fyllt 13 år. Vi avvisar de stora besparingarna regeringen gör på föräldraförsäkringen och anvisar medel för att höja taket för havandeskapspenning och tillfällig föräldrapenning. Dessutom anslår vi medel för att återställa ersättningsnivåerna för alla föräldralediga till 80 procent genom att avvisa den beräkningsgrund regeringen infört för SGI. Vi anvisar också medel för att förbättra

bostadsbidraget för ensamstående föräldrar. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V592.

8.13 Utgiftsområde 13

Vänsterpartiet är kritiskt till regeringens inriktning på integrationspolitiken eftersom den främst handlar om tvångsåtgärder riktade mot personer med utländsk bakgrund snarare än om att skapa de förutsättningar som är nödvändiga för lika rättigheter på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, i skolan osv. Vi föreslår att en lagstiftning ska införas som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vi förstärker dessutom anslaget för att höja schablonersättningen med avsikt att höja kvaliteten och ambitionsnivån på flyktingmottagandet samt för en förlängning av ansökningstiden för anhöriginvandrare att omfattas av den kommunala introduktionen. Vi avvisar regeringens satsning på lotsar i etableringsprocessen. Vi avvisar också regeringens SFI-bonus. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V233.

8.14 Utgiftsområde 14

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att göra det lättare att nå målet ”arbete åt alla” och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet och håller lönenivåerna uppe, en Arbetsförmedling som har ett brett utbud av effektiva insatser för att rusta arbetssökande för ett föränderligt arbetsliv och ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är viktiga beståndsdelar i denna politik. Vi ökar sammantaget anslagen med närmare 7,9 miljarder kronor. Vi satsar 5,7 miljarder kronor på arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Vi höjer den högsta dagpenningen till 930 kronor och grundbeloppet till 400 kronor från den 1 januari 2012. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexerar vi beloppen till löneutvecklingen. Vi höjer också ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd. Vi minskar också antalet karensdagar med två och tar bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Dessutom förstärker vi grundförsäkringen.

Vi avskaffar Fas 3 och höjer kvaliteten i arbetsmarknadspolitik. Vi prioriterar yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd. Vi anslår medel till 35 250 fler årsanställningsstöd än regeringen, i övergångsjobb, traineeanställningar, utbildningsvikariat och lärlingsanställningar. Vi avsätter medel för 5 000 fler årsplatser

än regeringen i arbetsmarknadsutbildning och vi gör 1 000 årsplatser i företagsvikariat möjliga.

Vi stärker insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga genom att höja taket för lönebidragsersättning med 2 000 kronor per månad och öka anslagen till arbetshjälpmedel.

Vi förstärker arbetsmiljöarbetet genom ökade anslag till Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V300.

8.15 Utgiftsområde 15

Vänsterpartiet föreslår en höjning av studiemedlen till 9 082 kronor för fyra veckors studier. I denna summa ingår även en höjning av studiebidraget till 3 130 kronor för fyra veckor vilket motsvarar en ökning av bidragsdelen från 31,4 till 34,5 procent av totalbeloppet. Det högre bidraget höjer vi samtidigt till 7 266 kronor för fyra veckor vilket blir 80 procent av totalbeloppet. Under 2013 och 2014 vill vi dessutom höja bidragsdelen successivt till 37,7 procent.

De ökade antalet utbildningsplatser, som vi föreslår, leder till att studiemedelstagarna blir omkring 40 000 fler. De flesta kommer att studera med det vanliga studiemedlet, men även antalet studiemedelstagare med det högre bidraget kommer att öka. Vi inrättar dessutom ett nytt ungdomsstudiestöd för unga som deltar i jobbgarantin för ungdomar vilket ska omfatta 5 000 unga. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V360.

8.16 Utgiftsområde 16

Utbildningspolitiken har en central roll för att bekämpa arbetslösheten och öka konkurrenskraften i framtiden genom höjd kunskap och kvalitet. Vi vill därför satsa på fler utbildningsplatser för att öka såväl sysselsättningen som människors kunskaper. I förhållande till regeringens förslag blir det drygt 25 000 fler platser på Komvux och 5 000 fler platser på yrkeshögskolan 2012. Vi ökar även antalet högskoleplatser som en följd av vår satsning för att öka sysselsättningen och utbildningsnivån och vi föreslår att utbildningen för förskollärare och fritidspedagoger förlängs. Det blir drygt 12 000 fler platser 2012.

Vänsterpartiet vill genomföra reformer för att öka tillgängligheten och kvaliteten inom förskolan och fritidshemmen. Vi föreslår därför att det införs en skyldighet för

kommuner att erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid samt att personaltätheten ska öka och gruppstorlekarna följaktligen ska minska på fritidshemmen.

Vi föreslår 1 miljard kronor för en satsning på ökat stöd till de elever och skolor som har störst behov av hjälp för att kunna nå målen och få den kunskap de har rätt till.

Skolmaten ska bli bättre genom att skolbespisningarna renoveras och rustas upp samt att personalen får möjlighet till utbildning för att utveckla sin kompetens. Alla grundskoleelever ska också kunna få frukost i skolan.

Vi vill att skolan ska kunna arbeta bättre för att skapa jämställdhet och ett led i detta arbete är att erbjuda kurser i feministiskt självförsvar.

För att höja kvaliteten på högskolan vill vi bl.a. öka undervisningstiden, förstärka studentinflytandet och förbättra de ekonomiska villkoren för forskarstuderande genom att fler ska få doktorandtjänst. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V361.

8.17 Utgiftsområde 17

Vänsterpartiet vill att kulturbudgetens nivå höjs med 1 miljard kronor till år 2014. Det ger utrymme till en rad angelägna satsningar för ett rikare kulturliv tillgängligt för var och en. Vi vill återinföra succén med fri entré på de statliga museerna och ta reformen ett steg vidare genom att möjliggöra fri entré på regionala och kommunala museer. Vi vill göra Unga Klara till nationell scen för barn- och ungdomsteater och vi vill inrätta ett populärkulturcentrum för att fånga upp kulturyttringar som många gånger missas av andra kulturinstitutioner.

Vi genomför en filmsatsning och höjer stödet till icke vinstdrivande kulturarrangörer. Vi stärker konstnårsallianser för bättre villkor för frilansare och återinför den statliga inkomstgarantin för konstnärer. För biblioteken avsätter vi särskilda medel för arbetsplatsbibliotek, fängelsebibliotek och liknande verksamhet och även medel för att möjliggöra en höjd biblioteksersättning. Även litteraturstödet till utgivning av smalare litteratur höjs och vi vill att staten stödjer förlaget En bok för allas läsfrämjande verksamhet. Den tillfälliga satsningen på Centrumbildningarna var nödvändig och vi permanentar därför denna.

Vi gör en satsning på 55 miljoner kronor till fler och bättre lokaler, alltifrån replokaler och teaterscener till föreningslokaler. Folkbildningen stärker vi med 50 miljoner kronor varav en del är en särskild satsning för att fler ska kunna ta del av internets möjligheter. Från och med 2014 avsätter vi 300 miljoner kronor till inrättandet

av digitala bibliotek för nedladdning av film, musik och annan media. Våra förslag om 150 miljoner kronor till fritidsgårdsverksamhet, 200 miljoner kronor till maxtaxa i kulturskolan och 100 miljoner kronor för att lösa frågan om scenkonstnärernas pensioner redovisas under utgiftsområde 25 respektive på inkomstsidan. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V544.

8.18 Utgiftsområde 18

Vänsterpartiet föreslår att ett investeringsstöd för nyproduktion av hyresrätter införs. Vänsterpartiet föreslår ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Behovet är särskilt stort i det så kallade miljonprogrammet. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att ytterligare stödja den otrygga andrahanduthyrningen.

Vänsterpartiet har även förslag om att stödja upprustning av lokaler inom välfärdssektorn liksom stöd för ökad tillgänglighet och kultur- och möteslokaler, se särskilt avsnitt om detta. För att öka tillgängligheten föreslår Vänsterpartiet att ett hissbidrag inrättas. Vänsterpartiet föreslår medel att till Statens bostadskreditnämnd för spridande av information hur den kooperativa hyresrätten kan utvecklas och stärkas. Vänsterpartiet anser att ickespekulativa upplåtelseformer bör stärkas. För att garantera alla människors tillgång till god konsumentvägledning vill vi att fler kommuner ska ha tillgång till konsumentvägledning. Vi inför därför ett stimulansbidrag för detta ändamål. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V406.

8.19 Utgiftsområde 19

Den fortsatta nedgången av antalet drivmedelsstationer i landet drabbar arbetsresandet och företag på landsbygden. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av stödet till bensinstationer jämfört med regeringen. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V260.

8.20 Utgiftsområde 20

Vänsterpartiet är oroade över regeringens stora nedskärningar på utgiftsområdet. Vi satsar 1 miljard för att inrätta ett nytt klimatprogram med syfte att minska utsläppen av växthusgaser, effektivisera energianvändningen samt skapa nya gröna jobb. Vi föreslår extra resurser till internationella klimatinvesteringar. Insatserna ska gå till klimatåtgärder i utvecklingsländer – främst avseende Sveriges åtaganden inom ramen för FN:s klimatförhandlingar. Vänsterpartiet kraftsamlar kring biologisk mångfald och

skydd av skogen. Vi satsar 250 miljoner kronor per år mer än regeringen på biologisk mångfald samt lika mycket på skydd av skogen. Vi anslår dessutom mer än regeringen till miljöforskning, ett grönt kemikalieinstitut och marksanering. Vi avvisar regeringens sätt att låta intäkterna från EU:s handelssystem gå till att finansiera skattesänkningar, vi öronmärker dessa till klimatåtgärder i Sverige och utomlands. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V228.

8.21 Utgiftsområde 21

Genom att minska stödet inom energiområdet underlättas inte omställningen av det svenska energisystemet. Vänsterpartiet vill att investeringar i det svenska energisystemet ska bidra till att underlätta miljö- och klimatomställningen i Sverige. Mot den bakgrunden är en fortsatt satsning på förnybar elproduktion nödvändig för att nå målet om ett ekologiskt hållbart samhälle. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V230.

8.22 Utgiftsområde 22

För att minska tågförseningar, få fler att ta tåget samt att mer gods ska fraktas på spår, vill vi investera i järnvägen strukturellt. Vi avsätter därför 2 miljarder år 2012, 4,5 miljarder år 2013 och 11,4 miljarder år 2014 mer än regeringen på nyinvesteringar i järnväg.

Vi vill påskynda utbyggnaden och användandet av förnyelsebara bränslen från och med nästa år. Genom ett investeringsprogram ska det stimulera utbyggnad av svensk biogasproduktion och distribution för att få tillgång till fler bensinstationer med biogas runt om i landet. På samma sätt vill vi främja utbyggnaden av el-laddstationer. Det krävs också tydliga besked till landets tillverkare av tunga fordon om att påskynda övergången till bussar som framförs på förnybara bränslen, el, hybrid eller bränslecell. Vi vill investera i en allmän skrotningspremie som utformas så att tillverkarnas producentansvar inte begränsas.

När det gäller banunderhåll för lågtrafikerade banor vill vi rusta upp dessa till en kostnad på 11,75 miljarder kronor fram till 2021. Förutom de lågtrafikerade banorna hotas även de s.k. kapillärspåren. Det är viktigt att företag har närhet till industrispår som leder ut till Banverkets banor. Så länge flygtrafik och vägtrafik inte betalar sina fullständiga samhällsekonomiska kostnader är det inte rimligt att järnvägstrafiken ska få ökade kostnader. Vi avvisar därför regeringens höjning av banavgifter.

Vi avsätter 5 miljarder kronor för att öka kollektivtrafiken under en treårsperiod. Därtill vill vi ha försök med avgiftsfri kollektivtrafik i storstad och ett glesbygdslän och vi vill att forskarstöd kopplas till försöken. Den interregionala kollektiva persontrafiken tillförs ytterligare medel för att inte hindra en utveckling av regional pendlingstrafik. Det handlar om att öka tillgängligheten på grund av avregleringens negativa konsekvenser.

Vi föreslår en kompensation motsvarande 210 miljoner kronor för införande av klimatskatt på flyg för att motverka en negativ regional utveckling. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V229.

8.23 Utgiftsområde 23

Vänsterpartiet ökar satsningar på biotopskydd och naturvårdsavtal i skogen, varför anslaget till skogsbruket kraftigt höjs. Vi värnar ett starkt och oberoende djurskydd i Sverige och ökar Jordbruksverkets anslag för djurskyddsverksamhet samt införande av en djurombudsman (Djuro). Vi satsar även i denna budget på en miljö- och klimatanpassad livsmedelssektor, varför Livsmedelsverket får höjda anslag. Som ett led i en större satsning på ekologiskt och miljöanpassat jordbruk avslås regeringens satsning på en konkurrenskraftig livsmedelssektor och i stället lägger vi ytterligare 50 miljoner kronor på miljöförbättringar i jordbruket samt införande av ekorådgivare. Vi föreslår en ny matsatsning, ”Sverige det hållbara matlandet”. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V231.

8.24 Utgiftsområde 24

Vänsterpartiet vill utveckla en innovationspolitisk strategi där huvudkomponenterna är satsningar på FoU i småföretag genom skattekrediteringar på 1,2 miljarder kronor och förstärkning av anslaget till Vinnova för deras mycket eftersökta program ”Forska & Väx”. Vänsterpartiet vill också se en kraftig ökning av antalet öppna innovationsarenor i form av testbäddar och demonstrationsanläggningar. Vi vill också förstärka den innovativa regionala närvaron genom ökade anslag till ”Almi Innovation och sådd”. Den innovativa offentliga upphandlingen måste rustas upp och vi föreslår ett ökat stöd till detta och likaså till exportstöd till mindre företag. Industriella utvecklingscentrum (IUC) får möjlighet att utveckla sin verksamhet i främst industrierna. Vi vill dessutom se ett formande av branschprogram på strategiska områden för svensk industri och svenska tjänsteföretag. Besöksnäringen är också ett område som behöver utvecklas

med ett nytt branschprogram och ett stöd till näringen. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V261.

8.25 Utgiftsområde 25

I denna motion avsätter vi betydande medel till kommunsektorn. Inom utgiftsområde 25 föreslår vi dels en rad riktade satsningar, dels en värdesäkring av de generella statsbidragen så att de värdesäkras för kommunernas pris- och löneökningar. Värdesäkringen av de generella statsbidragen motsvarar en höjning av anslaget 1:1 med 2,5 miljarder kronor för 2012. Se vidare i Vänsterpartiets särskilda motion för utgiftsområdet V347.

Stockholm den 4 oktober 2011

Lars Ohly (V)

Hans Linde (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Ulla Andersson (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)